

www.ilsam.org.tr

İLSAM

İlahiyat İlimleri Araştırma Merkezi

İslâm'da Kadının Yeri ve Değeri

Muhammed İlyas BOZKURT
İLSAM Onursal Başkanı

Kur'ân-ı Kerîm

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
İLSAM Başkanı

Ramazan Ayı ve İnfak

Akın KARADENİZ
İLSAM Başkanvekili

İslâm Tevhîd ve Adalet Dinidir

Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ
Necmettin Erbakan Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Dekanı

ISSN No: 2528-9128 & İLSAM'ın ücretsiz armağanıdır. Para ile satılmaz!

Sağlam Bankacılık

Biz müşterilerimizden koşulsuz şartsız hesap işletim ücreti almamız.

İnternette EFT ve havale işlemlerinde koşulsuz şartsız ücret almamız.

Yaptığımız sözleşmelerde vade, oran ve koşul değişiklikleri yapmamız.

Sunduğumuz ürünlerin maliyet bilgilerini müşterilerimizle açık ve net olarak paylaşıyoruz.

Müşterilerimizi harcamaya değil, tasarrufa teşvik etmeye çalışıyoruz.

Detaylı bilgi vermeden ürün ve hizmet satışı yapmamız.

BİRİKİMLERİNİZ ZİRAAT KATILIM GÜVENCESİYLE DEĞERLENSİN

Türk Lirası ve yabancı para cinsinden birikimlerinizi 1, 3, 6, 12 ay veya 1 yıldan uzun vade seçenekleriyle ya da esnek vadeli olarak Katılma Hesabınıza yatırabilirsiniz. Hem Ziraat Katılım güvencesiyle tasarruf edin hem de katılım bankacılığı esaslarına uygun olarak elde edilen kâr payından yararlanın.

 Ziraat Katılım
Paylaştıkça daha fazlası

0850
220
50 00 **Müşteri İletişim
Merkezi**
www.ziraatkatilim.com.tr

 /ziraatkatilim

*Sevgini verirsen eğer,
paylaşılmaya değer.*

Kırk senedir gözün gibi
bakıyorsan makasına,
gülümse.

Çünkü senin gülümsemen,
her ne yapıyorsa
severek yapanların
gülümsemesi.
Ve bizce senin hikâyen,
paylaşılmaya değer.

Türk Telekom

BURSA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

Geçmişinden ilhamla geleceğini kuran şehir BURSA

Tarihe yön veren bir kent olan Bursa, bağrında taşıdığı sosyal, kültürel ve mimari miras ile geçmişte olduğu gibi bugün de geleceğe yön verme misyonunu sürdürüyor.

Büyükşehir Belediyesi, 8500 yıllık arkeolojik bölgelerden 2300 yıllık Bitinya surlarına, 700 yıllık Osmanlı eserlerinden Cumhuriyet dönemi sivil mimari değerlere kadar kentin asli kimliğini gün yüzüne çıkarıyor.

Somut olmayan kültürel mirası da kayıt altına alan Büyükşehir Belediyesi, geçmişten ilham alarak kentin geleceğine ışık tutuyor.

Alinur Aktaş

BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

444 16 00
www.bursa.bel.tr

f t i @bursabuyuksehir

İLSAM Başkanı
Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM

İLSAM adına imtiyaz sahibi
Akın KARADENİZ

Editörler
Yavuz AYGAN (Sorumlu)
Muhammet AYDOĞAN
Mustafa Ragıp GÖKMEN

Hukuk Danışmanı
Av. Metin ALTINSOY

Tasarım & Grafik
Revizyon Medya

Baskı
Renkvizyon

Adres
Üçevler Mah. Burçak Sok. No:6
Vizyon Plaza Kat:2
Nilüfer / BURSA

Tel&Fax
0 224 256 72 00

Mayıs 2018

İçindekiler

İslâm'da Kadının Yeri ve Değeri

Muhammed İlyas BOZKURT
İLSAM Onursal Başkanı

8

14

Kur'ân-ı Kerim

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
İLSAM Başkanı

Oruç İbadetinin Faydaları

Prof. Dr. Sönmez KUTLU
Ankara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

20

24

Ramazan Ayı ve İnfak

Akın KARADENİZ
İLSAM Başkanvekili

İslâm Tevhîd ve Adalet Dinidir

Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ
Necmettin Erbakan Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Dekanı

32

34

Hanif İslâm'ın Sancaktarı Dâvud el-Kayserî

Kur'ân Ayı Ramazan

Prof. Dr. Mefail HIZLI
Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

38

42

Anadolu'da Bilinen İlk İbadet Merkezi 'Göbeklitepe'

Sağlıklı Bir Ramazan İçin...

46

Değerli Okurlarımız,

Yavuz AYGAN
İLSAM Kurumsal
İletişim Direktörü

İLSAM, bugün on yılı aşkın süredir kesintisiz yayın yapan, ilahiyat ve akademik camiadan marka hocalarımız ile fikir işbirliği içerisinde olan, yüzlerce akademisyen ve alanında uzmanlaşmaya giden öğrenci kadrosuyla siz değerli okurlarımıza yayın hayatındaki başarısına bir yenisini daha ekledi ve yoğun çalışmalar neticesinde 'İLSAM Ramazan Özel Sayısı'nı yine büyük bir sevinç, heyecanla ve dolu içeriği ile binlerce kişiye bu heyecanı aktarabilmemizin mutluluğunu yaşadık.

Bu sayıyı da öncekiler gibi dolgun bir muhtevayla hazırlamaya çalıştık.

Elinizdeki sayıda yer alan yazılar, konunun ehli olan kişiler tarafından kaleme alınmış, zevkle ve istifadeyle okuyacağınız bir özenle hazırlanmıştır.

Ramazan Özel Sayımızda;

Eğitimin ailede başladığına şahit olacaksınız ve annenin bir ailede ne kadar önemli bir faktör olduğunu göreceksiniz. Kadının toplumdaki yerini, toplumu şekillendiren insanların annelerimiz tarafından yani kadın tarafından nasıl inşa edildiğine şahit ol-

acaksınız. Kur'ân'ın hayatımızı nasıl şekillendirdiğini inceleyecek, hayatımıza çözüm sunacak ayet ve hadisleri okuyacaksınız. İslâm'da tevhîd ve adalet inancının toplum üzerindeki etkisini gözlemleyeceksiniz. Sadece ramazan ayında değil hayatımızın her alanında İnfak'ın ne kadar önemli olduğunu anlayacaksınız. Oruç ibadetinin faydalarının ve sayısız nimetlerin mahiyetini kavrayacaksınız.

Sadece akademik konular ile değil, İLSAM Ramazan Özel Sayı'mızda sizler için aktüel konularını da ele aldık. Anadolu'da bilinen ilk ibadet merkezi olan 'Göbeklitepe'yi inceledik. Ramazanda uzmanların üzerinde sıklıkla durduğu ve bizleri bu konuda bilgilendirdiği sağlık köşesine yer verdik. Özellikle 'Hanif İslâm'ın Sancaktarı, İslâm Medeniyeti'ne ışık tutan 'Dâvud el-Kayserî'yi sizlerin gündemine taşımaya çalıştık.

Yeni sayılarda buluşmak ümidiyle Ramazan ayı sizlere ve tüm İslâm âlemine huzur, saadet ve bereket getirmesi dileklerimizle...

Sağlıcakla kalın...

İslâm'da Kadının Yeri ve Değeri

Nasıl ki, kadın veya erkekten birisi olmadığı zaman aile, aile olmaktan çıkıyorsa; aynen öyle de, sosyal hayatta kadın layık olduğu yere gelemediği veya erkek layık olduğu yeri dolduramadığı takdirde, içtimai hayat da eksik, arızalı ve problemlidir.

Kur'an-ı Kerim'de **"Biz sizleri bir kadın ve bir erkekten yarattık"** (1), **"O, size verdiği nimetler konusunda sizi sınamak için bazınızı bazınıza derece derece üstün kılandı."**(2) âyet-i kerimelerinde olduğu gibi, insanoğlu kadın ve erkek denilen iki ayrı cinsten yaratılmıştır. Bunlardan bir tanesi pozitif, bir tanesi negatif olup, adeta birbirlerini tamamlayan, elmanın iki parçası gibidirler. İkisi de insandır ve insanı insan yapan hukuki şartlar içerisinde birbirlerine eşittir.

Deylemi'de geçen bir hadis-i şerifte, elindeki tarağı gösteren Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: **"Şu tarağın dişleri gibi, kadın-erkek siz birbirinize eşsiniz."**

Âyet-i kerimede bahsedildiği gibi, insanoğlu kadın ve erkek olmak üzere iki unsurdan yaratılmıştır. Yani bunlar, insanlık âlemini bütünleyen iki parçadır. Bunlardan bir tanesinin ek-

Muhammed İlyas BOZKURT
İLSAM Onursal Başkanı

Hiçbir şeyin ifrat ve tefriti iyi olmadığı gibi, kadının İslâmiyet'e göre içtimai hayattaki yerini oluşturan prensipler nokta-i nazarından da ifrat ve tefrit son derece tehlikelidir. Doğru yol, sırat-ı müstakim olan Kur'an'ın ölçüleridir.

sik olması, insanlık âlemini de eksik hale getirir. Nasıl ki, kadın veya erkekten birisi olmadığı zaman aile, aile olmaktan çıkıyorsa; aynen öyle de, sosyal hayatta kadın layık olduğu yere gelemediği veya erkek layık olduğu yeri dolduramadığı takdirde, içtimai hayat da eksik, arızalı ve problemlidir.

Bu sebeple âyet-i kerimede belirtildiği gibi, kadın ve erkek iki ayrı cins olarak ancak, bir elmanın iki yarısı gibi birbirini bütünleyecek şekilde yaratılmıştır. Bu yüzden İslâm dini, cinsiyet ayrımcılığına kesinlikle karşıdır. Âyet-i kerimede; **"Erkekler, kadınların koruyup kollayıcılarıdır. Çünkü Allah, insanların kimini kiminden üstün kılmıştır."** (3) ifadesinden açıkça anlaşıldığı üzere, bazı sıfatlarda kadınlar erkeklerden üstündür, bazı sıfatlarda da erkekler kadınlardan üstündür. Fitratları ve fitratlarının temayülleri gereği hayatın bazı ünitelerinde birbirlerine üstünlük göstermeleri gayet doğaldır. Ancak emirlik, idare ve otorite açısından bakıldığında, erkeğin bu vasıflar açısından kadından bir adım ileride yaratılması, İslâm toplumunda aile reisinin, sosyal ve içtimai hayatta toparlayıcı şahsiyetin erkek olmasını netice vermiştir. Ama bu, erkeğin egemen olduğu anlamına gelmez. Çünkü İslâm'da liderlik, padişahlık şeklinde bir otoriteye değil; istişareye, şura ve meşverete dayanan bir organizasyona istinad eder. İslâm'ı bir bütün olarak ele aldığımız takdirde, erkeğin fitratından te-

mayül ederek aile içerisindeki reisiği veya toplum içerisindeki konumu, kadın üzerinde tasallutunu gerektirmez.

Cenâb-ı Hakk Kur'an-ı Mübîn'de şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın sizi, birbirinizden üstün kıldığı şeyleri (başkasında olup da sizde olmayanı) aşırı derecede arzu etmeyin. Erkeklerin de kazandıklarından nasipleri var, kadınların da kazandıklarından nasipleri var. Allah'tan lütfunu isteyin; şüphesiz Allah her şeyi bilmektedir." (4)

Tarihin bazı dönemlerindeki uygulamaların böyle olmaması, İslâmiyet'in suçu değildir; aksine, İslâmiyet'in doğru öğrenilmesinin ve yaşanmamasının bir neticesidir!

Kur'an'ın belirlediği toplum yapısı ve bu toplum yapısındaki kadın-erkek münasebetleri dikkatle incelenmeli ve Cenâb-ı Hakk'ın koyduğu ölçülere uygun bir sosyal yapı içerisinde kadın-erkek münasebetleri tanzim edilmelidir. Kur'an'ın belirlediği kadın-erkek münasebetleri ve toplumda kadının yeri, kâinatı ve bütün insanları yaratan Hâlık-ı Külli Şey'in fitrat programına en uygun bir surette planlanmıştır. Bu fitri programın belirlediği içtimai denge ile oynamak, kadının toplumdaki yerini ve konumunu değiştirmeye kalkmak, içtimai yapıyı bozan en tehlikeli hatadır.

Bunun için Cenâb-ı Hakk âyet-i kerimede şöyle buyurur;

“Ben, erkek olsun, kadın olsun, sizden hiçbir çalışanın amelini zayıf etmeyeceğim ki zaten sizler birbirinizden farksızınız.” (5)

Kadının İslâm toplumundaki yeri hususunda da ifrat ve tefrite gitmek, sosyal yapıyı perişan edecek iki tehlikeyi netice verir. Şöyle ki:

Birinci Tehlike: Kadının İslâm'dan, Kur'an'dan yâni bizzat Cenâb-ı Hak'tan almış olduğu haklarını gasbederek, bütün haklarını elinden almak sûreti ile evine hapsetmek, aşığılamak, dövmek, insan olması cihetiyle bütün haklarını, hususan eğitim hakkını elinden almak, tesettürde ifratkarane ve gayr-ı fitrî tarz ve tavra sevk etmek ve elhâsıl, kadını toplumdan tamamen tecrit etmek, kadın ve erkek cinsleri arasına kalın ve yüksek duvarlar örmek; bu hususta ifratkârane davranmak demektir. Bu ise iki önemli netice verir:

Birinci Netice: Erkek cinsinde kadına; kadın cinsinde erkeğe karşı fitrî temayülû şiddetle körükleyerek, bu temayülû gayr-ı insanî ve gayr-ı fitrî boyutlara çeker. Çünkü psikolojide değişmez bir kaide-i küllidir ki; “Bastırılan duygular bir zaman sonra patlama suretinde açığa çıkar”. Hele bu duygular bir de şiddetli

“Kur'an'ın belirlediği kadın-erkek münasebetleri ve toplumda kadının yeri, kâinatı ve bütün insanları yaratan Hâlık Külli Şey'in fitrat programına en uygun bir surette planlanmıştır. Bu fitri programın belirlediği içtimai denge ile oynamak, kadının toplumdaki yerini ve konumunu değiştirmeye kalkmak, içtimai yapıyı bozan en tehlikeli hatadır.”

merak ve kuvvetli heva-i nefisle desteklenirse –hafızanallah- bir kısım sapkınlığın ve su-i ahlakın kapısını aralar.

İkinci Netice: İslâm dünyasının dışında kalan tüm dünyanın İslâm'a bakışını su-i zanna çevirir. Bu su-i zann, insanların İslâm'ı tarafsızca okuyup öğrenmelerine, zamanla kabul edip Müslüman olmalarına engel olur. Çünkü hiçbir toplum medeniyette kendisinden daha geri ve daha ilkel bir toplumun hayranı olmaz, peşinden gitmez ve onun dinini kendisine esas ittihaz etmez.

Bugün batı dünyası İslâm deyince büyük bir korku ve endişe duymaktadır. Batı dünyası nazarıyla İslâm; barbar, medeniyetten uzak, acımasız ve ilkel bir dindir.

Batı dünyasında bugün bir anket yapılsa ve neden böyle düşünüyorsunuz diye sorulsa, size vereceği cevap şu olacaktır:

Kadını toplumdan tamamen tecrit etmek, kadın ve erkek cinsleri arasına kalın ve yüksek duvarlar örmek; bu hususta ifratkârane davranmak demektir.

“Bizi Allah'a (cc) yaklaştıran, dünya ve ahirette, saadet ve mutluluğa eriştirecek olan, ırkımız, rengimiz, cinsiyetimiz değildir; ancak ilmimiz, ahlakımız, nezaketimiz ve takvamızdır.”

“Siz Müslümanlar kız çocuklarınızı okutuyorsunuz; kadınlarınızı dövüyorsunuz; kadınları taşıyarak recmediyorsunuz; onları çarşafa kapatıyorsunuz; onları çalıştırmıyorsunuz; haklarını ellerinden alıp gasp ediyorsunuz. Dört kadınla evleniyorsunuz; dilediğiniz zaman boşuyorsunuz; erkek çocuğunu seviyor, kız çocuğunu dışlıyorsunuz.”

Hiçbir şeyin ifrat ve tefriti iyi olmadığı gibi, kadının İslâmiyete göre içtimai hayattaki yerini oluşturan prensipler nokta-i nazarından da ifrat ve tefrit son derece tehlikelidir. Doğru yol, sırat-ı müstakim olan Kur'an'ın ölçüleridir.

Elhâsıl:

Dikkat edilirse görülecektir ki İslâm dünyasının dünya milletleri gözünde itibarını düşüren ve insanlığın gözünde İslâm'ı ilkel bir din mertebesine indiren bütün sorunlar kadın merkezlidir.

Bu yüzden İslâm'ın temel kaynağı Kur'an ve onu açıklayan sahih sünnet nokta-i nazârında kadına verilen değer, İslâm dünyasındaki geleneksel uygulamalarla hiçbir alakası olmamasına ve hatta geleneksel uygulamalar Kur'an'la taban tabana muhalefet halinde olmasına rağmen, dünya kamuoyu uygulanan İslâm'a bakmakta ve dinlerin en yücesi din-i mübin-i İslâm hakkında su-i zanna düşer olmaktadır.

İkinci Tehlike: Kadın hakları; hak ve özgürlükler ve özgür kadın gibi sloganların arkasına sığınarak kadınları açık-saçık gezdirmek, her türlü milli, dini ve ahlaki duygudan sıyırmaktır ki; kendi ideolojik, siyasi, ticari ya da nefsanî metâ haline getirmek isteyen şahıs ya da şahs-ı manevilerin elinde kadını oyuncak yapar. Toplumda insanlığı değil, kadınlığı ön plana çıkar. Cinsiyeti temsil eden bir meta gibi kullanılmaya başlar. Bu durum da aynen diğeri gibi, kadını köleleştirir, şahsiyetini, gururunu rencide eden ve bir kısım hak ve özgürlüklerini tamamen ya da kısmen yok eden veya ağır yaralar açan bir durumdur.

Günümüzde İslâm dünyasının dünya milletleri gözünde itibarını düşüren ve insanlığın gözünde İslâm'ı ilkel bir din mertebesine indiren bütün sorunlar kadın merkezlidir.

Oysa Efendimiz'in (sav) de buyurduğu gibi, “bizler kadın-erkek, bir tarağın dişleri gibi, Allah'ın (cc) indinde ve tarih önünde birbirimize eşitiz.” (6) Önemli olan haktr ve içtimai hayatta hakkaniyete uygun olması cihetiyle kadın-erkek münasebetlerini hukuki ve ahlaki bir zeminde fitrata müsavi bir surette ve İslâm'ın daire-i nuranisi içerisinde tanzim etmek ve bu münasebetin Avrupa'da olduğu gibi cinsler arası bir savaş ve mücadele haline gelmesine müsaade etmemektir.

Unutulmamalıdır ki, bizi Allah'a (cc) yaklaştıran, dünya ve ahirette, saadet ve mutluluğa eriştirecek olan, ırkımız, rengimiz, cinsiyetimiz değildir; ancak ilmimiz, ahlakımız, nezaketimiz ve takvamızdır.

Dipnotlar:

1. Hucûrat Sûresi; 49/13.
2. En'âm Sûresi; 6/165.
3. Nisâ Sûresi; 4/34.
4. Nisâ Sûresi; 4/32.
5. Âl-i İmrân Sûresi; 3/195.
6. Deylemî – Kitabun-Nîsa

Batu Zeytinyağları

www.batugida.com.tr

www.batuzeytinyaglari.com

Telefonla Sipariş alınır!

+90 224 482 22 23

5. Albaraka Türk Uluslararası Hat Yarışması'nın kazananları belli oldu!

Celî Sülüs Kategorisi

Birinci	Hüdâ Pürnevâdi	Endonezya
İkinci	Menaf Nam	Türkiye
İkinci	Seyit Ahmet Depeler	Türkiye
Üçüncü	Abdurrahman Depeler	Türkiye
Teşvik	Teguh Prastio	Endonezya
Teşvik	Ömer Nur Fuad	Mısır
Teşvik	Şahreyyanşah Bin Siracuddin	Endonezya
Teşvik	Muhammed Nuri Çelikkaya	Türkiye
Teşvik	Selman Abdulhalik Kadir	Irak

Celî Talik Kategorisi

Birinci	Hanife Alpaydın	Türkiye
İkinci	Yusuf Mazı	Türkiye
Üçüncü	Yılmaz Turan	Türkiye
Teşvik	Sevim Şirikçi	Türkiye
Teşvik	Safiye Ergin	Türkiye
Teşvik	Abdullah Eren	Türkiye

Celî Divani Kategorisi

Birinci	Seyit Ahmet Depeler	Türkiye
İkinci	Abdurrahim Kahya	Türkiye
Üçüncü	Abdurrezzak Muhammed Mahmud	BAE
Teşvik	Abdurrezzak Karakaş	Suriye

Sülüs Nesih Kategorisi

Birinci	Muhammed Câbir Es Seyyid	Mısır
İkinci	Hakan Arslan	Türkiye
Üçüncü	Mahfûz Zünnûn	Irak
Teşvik	Abduh Muhammed Hasan El Cemal	Mısır
Teşvik	Mahmud Muhammed Abdüsselam Delil	Mısır
Teşvik	Cuma Muhammed Hamahir	Suriye
Teşvik	İhâb İbrahim Ahmet Sabit	Filistin

Sülüs Kategorisi

Birinci	Hakan Arslan	Türkiye
İkinci	Muhammed Câbir Es Seyyid	Mısır
Üçüncü	Abdulmuhsin Muhammed	Mısır
Teşvik	Abduh Muhammed Hasan El Cemal	Mısır
Teşvik	Abdurrezzak Karakaş	Suriye
Teşvik	Ali Rıza Felâhat Pîşe Bâbüli	İran
Teşvik	Abdülbâki Ebubekir	Malezya

ALBARAKA TÜRK
5. ULUSLARARASI
HAT
YARIŞMASI

0850 222 5 666

444 5 666

albaraka.com.tr

alBaraka
değerlerinize değer katıyoruz

Kur'ân-ı Kerîm

Ramazan Kur'ân ayıdır. Bu yılki sohbetimizi Kur'ân'a ayıralım. Kur'ân-ı Kerîm, Hz. Muhammed (s.a.v.)'e 22 yılı aşkın bir zaman diliminde vahiy meleği Cebrail aracılığıyla bölümler halinde Arapça olarak indirilen, hakikat, hikmet ve öğütlerle dolu ilâhî kitabın adıdır.

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
İLSAM Genel Başkanı

Kur'ân'a sarılan, onun prensiplerine uyan milletleri Allah yüceltir. Ona gereken değeri vermeyen, onun prensiplerini hayatlarına yansıtmayan milletleri de geriliğe, köleliğe mahkûm eder.

Bu kitap, Yüce Allah'ın kullarına olan sevgisinin bir ifadesidir.

Çünkü O, yarattıklarını sevmeyi, onlara karşı şefkatli ve merhametli olmayı Kendine bir sıfat, bir ilke edinmiştir. (En'âm Sûresi; 6/12)

"Kur'ân-ı Kerîm, Rabbimizden bize bir öğüt, manevî hastalıklarımız için bir şifa, rahmet ve hidayet kaynağı olarak gelmiştir.

O halde insanlık, Rabbinin bu güzel hediyesiyle sevinip mutlu olmalı ve bunun, sahip oldukları bütün servetlerden daha değerli olduğunu bilmelidir." (Yunus Sûresi; 10/57-58)

"O, insanlık için bir şeref kaynağıdır." (Enbiya Sûresi; 21/50)

"O, Allah katından geldiğine dair hiçbir şüphe bulunmayan ve içinde hiçbir çelişki barındırmayan bir kitaptır ve insanlık için mutluluk yollarını gösteren bir rehberdir." (Bakara Sûresi; 2/2)

Hak ile bâtili, doğru ile yanlış birbirin-

den ayıracak delilleri içeren, yaşarken de öldükten sonra da mutlu olmanın yollarını gösteren bir kitaptır. (Bakara Sûresi; 2/185)

Hz. Peygamber buyuruyor:

"Kur'ân, bir ucu Allah'ın diğer ucu sizin elinizde olan bir ip gibidir. Ona sınıksız tutunursanız sonsuza dek yolunuzu şaşırılmaz ve asla yok olmazsınız" (el-İtkân IV, 104).

"Kur'ân dünyada yolunuzu aydınlatan bir ışıktır. Ahirette kurtuluş ise onun prensiplerine uymakla mümkün olacaktır." (Ebû Ya'la, Müsned, II, 283)

"Allah Kur'ân sebebiyle bazı milletleri yüceltir, bazılarını da alçaltır." (Müslim Müsâfirîn, 269)

Evet, Kur'ân'a sarılan, onun prensiplerine uyan milletleri Allah yüceltir.

Ona gereken değeri vermeyen, onun prensiplerini hayatlarına yansıtmayan milletleri de geriliğe, köleliğe mahkûm eder.

İstiklal şairimiz merhum Mehmet Akif ne

güzel ifade etmiş:

Allah'a dayan sa'ye sarıl hükmüne râm ol,

Yol varsa budur bilmiyorum başka çıkar yol.

Allah'a dayan gayene terfikini versin,

Kur'ân'a sarılmazsan eğer ye'se düşersin.

Yani:

Allah'a dayanıp güvenmek için önce çalışıp çabalamak gerekiyor.

Kişinin amacını gerçekleştirme için Kur'ân'ın evrensel mesajlarına kulak vermesi icap ediyor.

Aksi takdirde onu bekleyen umutsuzluk ve yılgınlıktır.

O gerçek ve eşsiz bir mucizedir.

Yüce Allah açıkça meydan okuyor:

"Kulumuz Muhammed'e indirdiğimiz Kitab hakkında herhangi bir şüpheniz varsa ve eğer iddianızda samimi iseniz, haydi Allah'tan başka yardım alabileceğiniz varlıkları (şairlerinizi, putlarınızı) çağırın,

Kur'ân'ın sûrelerine benzeyen bir sûre getirin de görelim bakalım.

Siz bunu aslâ yapamayacaksınız." (Bakara Sûresi; 2/23-24)

Ebû Hüreyre anlatıyor:

Allah'ın elçisi Hz. Muhammed (s.a.v.) buyurdu ki: "İnsanların inanması için kendisine mucize verilmemiş hiçbir peygamber yoktur. Bana verilen en büyük mucize ise Allah'ın bana vahyettiği Kur'ân-ı Kerîm'dir. Bu mucize sayesinde ben, kıyamet gününde kendisine inanmış insan topluluklarının en çoğuna sahip bir peygamber olmayı umuyorum." (Buhârî IV, 97)

Evet, her peygamberin gösterdiği bir mucizesi olmuştur. Fakat bunlar belirli bir zamanda ve sınırlı bölgelerde etkisini göstermiş, Daha sonraki zamanlarda ve başka bölgelerde tesirini kaybetmiştir.

Oysa Hz. Peygamber'e verilen Kur'ân mucizesi her asırda canlılığını korumuş ve çağları aydınlatmaya devam etmiştir.

Kur'ân Okumak

Kur'ân sözcüğü "okumak" anlamına gelir. Medeniyetin temel taşı okumak ve bilim yapmaktır.

Bu sebepledir ki Kur'ân'ın ilk emri "oku" olmuştur.

Tabi bu emrin gereği öncelikle Kur'ân'ı okumaktır.

Allah'ın elçisi: "Sizin en hayırlınız

Allah'ın elçisi: "Sizin en hayırlınız Kur'ân'ı öğrenen ve öğrendir" buyurmuştur. Fakat okumanın gayesi bilgi edinmek ve bu bilgiyi değere dönüştürmek yani onu hayatımıza yansıtmaktır. Aksi takdirde kuru bir emekten başka neye yarar kendisiyle amel edilmeyen bilgi?"

Ticaretteki araçlar maliyeti artırdığı gibi inançtaki araçlar da istismara yol açar, değerlerin yozlaşmasına zemin hazırlar.

Kur'an'ı öğrenen ve öğretenidir" (Buharî, IV, 108) buyurmuştur.

Fakat okumanın gayesi bilgi edinmek ve bu bilgiyi değere dönüştürmek yani onu hayatımıza yansıtmaştır.

Aksi takdirde kuru bir emekten başka neye yarar kendisiyle amel edilmeyen bilgi?

Bakin Kur'an-ı Kerim ne kötü bir benzetme yapıyor böyleleri hakkında!:

"Tevrat'ın hükümlerini uygulamakla yükümlü kılınan, fakat bu yükümlülüklerini yerine getirmeyenler, sırtında cilt cilt kitaplar taşıyan eşekler gibidirler.." (Cuma Süresi; 62/5)

Peki, neler anlatıyor bize Kur'an-ı Kerim? Hangi konuları önceliyor? Onları hatırlatmaya isterseniz ana hatlarıyla...

Tevhid (tek tanrı) inancı

Tek tanrı inancı Kur'an-ı Kerim'in temel taşıdır.

Allah'ın dışında başka tanrılar, yedek ilah edinmek şirk olarak nitelenmiştir.

Allah'ın şirk asla müsamahası yoktur.

Tekrar tekrar vurgular bu gerçeği.

Birliği ve gücüne dair ikna edici delilleri sıralar ısrarla.

Çünkü yalnızca tek olan Allah'a hesap verme duygusu olmadan Kur'an'ın diğer prensiplerini hayata geçirme imkânı olmaz.

Ticaretteki araçlar maliyeti artırdığı gibi inançtaki araçlar da istismara yol açar, değerlerin yozlaşmasına zemin hazırlar.

Kendisiyle kulu arasında bir aracı olması hiç tahammülü yoktur.

"O kuluna şah damarından daha yakındır." (Kaf Süresi; 50/16)

O'na ulaşmak için bir aracıya ihtiyaç yoktur.

"Onlar Allah'ın yanı sıra kendilerine zararı da faydası da dokunmayan putlara taparlar.

Üstelik bir de, "Bunlar, bize Allah katında şefaahat edecek" derler.

Sen onlara de ki:

'Göklerde ve yerde Allah'ın bilmediği bir şeyler var da, onları siz mi Allah'a haber veriyorsunuz?'

Hâşâ! Allah her şeyden yücedir, onların Kendisine ortak koştukları putlardan münezzehtir." (Yûnus Süresi; 10/18)

Ruhumuzun Gıdası Olan İbadetler

Kula kulluk istemez Yüce Allah. Yalnızca kendisine ibadet etmemizi ve yalnızca O'ndan yardım istememizi önemle vurgular.

Her türlü ahlaksızlık ve çirkinliklerden uzaklaştıran bir namaz kılmamızı ister. (Ankebût Süresi; 29/45)

Gösteriş için ibadet yapanları şiddet kınar. (Maûn Süresi; 107/4-6)

Kötülüklerden koruyup sakındıran, insanın sorumluluğunu ve duyarlılığını artıran bir oruç tutmamızı emreder. (Bakara Süresi; 2/183)

Nefsî duygulardan arınmış, kavga ve kötülüklerden uzak sosyal bilincimizi güçlendiren bir hac yapmamızı ister. (Bakara Süresi; 2/197)

Verme ve paylaşma duygusunu pekiştirmek suretiyle ruhun arınmasını sağlayacak bir zekât ibadetiyle yükümlü tutar. (Tevbe Süresi; 10/103)

Yardımlaşmada insan onurunu çok önemser.

Güzel bir sözü, gösteriş için yapılan yardımdan daha üstün görür.

Başka kakma ve minnet duygularıyla yapılan yardımları insana zulüm olarak değerlendirir. (Bakara Süresi; 2/263-267)

Dinin salt şekilcilik olmadığını, iyi ve erdemli kişi olmak için hangi niteliklere sahip olmak gerektiğini şöyle anlatır:

"Ey Kitap Ehli! (Siz iyiliği bir kibleye dön-

“Allah her türlü ahlaksızlık ve çirkinliklerden uzaklaştıran bir namaz kılmamızı ister. Gösteriş için ibadet yapanları şiddet kınar.**”**

mekte arıyorsunuz) İyilik, yüzünüzü ibadet esnasında doğu ve batı yönüne çevirmenizden ibaret değildir.

Asıl iyilik bir kimsenin Allah'a, âhret gününe, meleklerle, kitaba, peygamberlere iman etmesi,

Çok sevdiği, ihtiyaç duyduğu malından akrabaya, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenmek zorunda kalanlara, (hürriyetine kavuşmak isteyen) kölelere vermesi,

Namazı kılması, zekâtı vermesi,

Söz verdiğinde sözünde durması,

Özellikle darlık ve sıkıntıda, hastalıkta, savaşta sabretmesidir.

İman ve iyilik davasında samimi olanlar işte bunlardır.

Takva sahipleri; Allah'ın emir ve yasakları konusunda dikkatli, duyarlı, bilinçli olanlar da bunlardır." (Bakara Süresi; 2/177)

İnsana Saygı

Kur'an-ı Kerim insanı Allah'ın halifesi olarak niteler.

Onda Yüce Yaraticının nefesi vardır.

İnançsız da olsa her insanda Allah'tan bir nefes vardır.

İnsana saygı Allah'a saygıdır.

Açları doyurmak, çıplakları giydirmek, sıkıntıda olanları rahatlatmak Allah'ı hoşnut etmektir.

Kardeşlik: Arabın Arap olmayana üstünlüğünün olmadığı bir dinin mensubuyuz.

İnananlar, kardeşlerin tek bir anadan süt emmesi gibi tek bir Kitaptan, bir nûr ve hidayet kaynağından beslenen, manevî olarak gıdalanan kimselerdir:

"Müminler ancak kardeşlerdir.

Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltip barışı sağlayın.

Allah'ın emir ve yasakları konusunda sorumlu, duyarlı, bilinçli davranın ki, Allah'ın şefkat ve merhametine nâil olasınız." (Hucurât Süresi; 49/10)

İnsanın canı kutsaldır: "Kim bir insanın canına kıyarsa bütün insanları öldürmüş gibi günaha girer.

Kim de bir insanın hayatını korur ve kurtarırsa bütün insanlara hayat vermiş gibi olur." (Mâide Süresi; 5/32)

Kur'an bile bile insan canına kıymayı küfür ve şirk denek tutmuş, onun sonsuza dek cehennemlik olduğunu bildirmiştir. (Nisa Süresi; 4/93)

İnsanın malı kutsaldır: "Ey iman edenler! Aranızda mallarınızı haksız yollarla yemeyin.

Bu konuda izleyeceğimiz tek yol, karşılıklı rıza ile yapacağımız ticarettir.

(Tefecilik, rüşvet, kumar ve hile ile başkalarının hakkını yiyerek) kendinizi mahvetmeyin.

Şüphesiz ki, Allah size karşı daima şefkatli ve merhametlidir; sizi felâkete götüren yollar konusunda uyarması O'nun merhameti gereğidir.

Kim zulüm ve düşmanlık ederek, başkalarının haklarına tecavüz edip bu yasakları çiğnerse, Biz onu ateşe sokarız. Bu da Allah için kolay bir şeydir." (Nisa Süresi; 4/29-30)

Çalışmak: "İnsan için, kendi emeğinin karşılığında başka hiçbir şey yoktur.

Ve kişinin emeği ileride mutlaka önüne konulacaktır.

Sonra da emeğinin karşılığı tam olarak verilecektir." (Necm Süresi; 53/39-41)

"Herkesin yaptığı iyi iş kendi yararına, kötü iş de kendi zararına." (Bakara Süresi; 2/286)

"İnsanların kendi elleriyle yaptıkları işler yüzünden karada, denizde fesad (kuraklık, kıtlık ve ahlâkî çürüme) meydana gelmiştir.

Kur'an-ı Kerim insanı Allah'ın halifesi olarak niteler. Onda Yüce Yaraticının nefesi vardır. İnançsız da olsa her insanda Allah'tan bir nefes vardır. İnsana saygı Allah'a saygıdır.

“
 Hz. Peygamber İslâm
 dini ile zorluklara son
 vermiş, din ve dünya
 işlerinde dengeli
 bir hayat yaşamayı
 öğütlemiştir:
 “Biz sizi (her türlü
 aşırıktan uzak) orta,
 dengeli bir toplum
 kıldık”
 (Bakara Sûresi; 2/143)
”

Sonunda da Allah onlara (akıllarını başlarına alıp) doğru yola dönmeleri için yaptıklarının bir kısmının cezasını bu dünyada tattırmıştır.” (Rûm Sûresi; 30/41)

Din özgürlüğü: “Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğru ile yanlış, hak ile bâtıl ayan beyan ortaya çıkmıştır. (Bakara Sûresi; 2/256)

“Dileyen iman etsin, dileyen inkâr!” (Kehf Sûresi; 18/29).

İftira büyük günahdır: Hiçbir şeyden habersiz, masum, iffetiyle yaşayan mümin kadınlara iftira edenler, dünyada ve ahirette lanetlenmişlerdir ve onlar için büyük bir azap vardır. (Nûr Sûresi; 24/23)

Affetmek: “Sizden erdemli ve varlıklı olan kimseler akrabaya, düşkûnlere, Allah yolunda hicret edenlere (bunlar tarafından iftiraya uğramış olsalar bile) yardım etme konusunda yemin etmesinler.

Yaptıkları hatayı önemsemesinler ve görmezlikten gelsinler. Siz, Allah’ın sizleri başlatmasını istemez misiniz?

Evet, Allah Gafûr’dur, sizin günahlarınızı bağışlar, Rahîm’dir; kullarına karşı daima şefkatli ve merhametlidir.” (Nûr Sûresi; 24/22)

“Bilin ki, iyilikle kötülük aslâ bir olmaz. Sen kötülüğü daima en iyi bir şekilde sav (kötülüğe iyilikle karşılık ver).

Bir de bakarsın, aranızda düşmanlık olan kimse çok samimi bir dost oluvermiş!” (Fussilet Sûresi; 41/34)

Kolaylık prensibi: Dinde aslolan kolaylıktır.

“Allah kimseye gücünün yetmeyeceği bir yük yüklemeyiz.” (Bakara Sûresi; 2/286)

“Allah kolaylık murad etmiştir, zorluk değil!” (Bakara Sûresi; 2/185)

“Allah bu dinde size bir zorluk yüklemiştir.” (Hac Sûresi; 22/78)

Diğer semâvî dinlerde ibadet ve dünya işleri ile ilgili çok sert ve zor hükümler mevcuttu.

İnananlar bu hükümlere uymakta zorlanıyor ve yerine getirmedikleri için de sorumluluk altında kalıyorlardı.

Hz. Peygamber İslâm dini ile zorluklara son vermiş, din ve dünya işlerinde dengeli bir hayat yaşamayı öğütlemiştir:

“Biz sizi (her türlü aşırıktan uzak) orta, dengeli bir toplum kıldık.” (Bakara Sûresi; 2/143)

“Peygamber onlara iyiliği emreder,

Kötülüğü yasaklar,

İyi ve temiz şeyleri helâl, kötü ve pis şeyleri de haram kılar,

Onların üzerlerindeki ağır yükü kaldırır, boyunlarındaki zincirlerini kırıp atar.

O Ümmî Peygambere inanan, O’nu yüceltip destekleyen ve O’na indirilen Nur’a (Kur’ân’a) uyan böyle kimseler, kurtuluşa eren kimselerdir.” (A’raf Sûresi; 7/157)

Yasaklar: De ki:

“Gelin, ben size Allah’ın neleri yasakladığını anlatayım:

Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmayın.

Anaya-babaya iyi davranın.

Açlık korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin; çünkü Biz, sizin de onların da rızıklarını veririz.

İnananlar, kardeşlerin tek bir anadan süt emmesi gibi tek bir Kitaptan, bir nûr ve hidayet kaynağından beslenen, manevî olarak gıdalanmış kimselerdir

Yüz kızartıcı filleri açıkça ya da gizli işlemekten uzak durun.

Haklı bir sebep olmadıkça Allah’ın kutsal saydığı cana kıymayın.

Rüşd çağına gelinceye kadar, yetimin malına onun yararına olan en güzel şekilde değerlendirme dışında dokunmayın.

Ölçüde ve tartıda doğruluktan ayrılmayın.

(Hakemlik, şahitlik vb. hususlarda) bir söz söylediğinizde akrabanız bile olsa mutlaka doğruyu söyleyin

Verdiğiniz sözde durun.

İşte Allah öğüt alıp düşüncesiniz diye bunları size bildirmektedir.” (En’âm Sûresi; 6/151-152)

“Ey iman edenler! Sarhoşluk veren içkiler kumar, putlar ve fal okları şeytan işi birer pisliktir.

Bunlardan sakınıp uzak durun ki, kurtuluşa eresiniz.” (Mâide Sûresi; 5/90)

Sakın zinaya yaklaşmayın. Çünkü zina çok çirkin bir iş ve çok kötü bir yoldur.” (İsrâ Sûresi; 17/52)

“Ey iman edenler!

Sizden hiç bir topluluk başka bir toplulukla alay etmesin.

Belki de alay edilenler, edenlerden daha iyidir!

Aynı şekilde kadınlar da başka kadınlarla alay etmesinler.

Belki alay edilen kadınlar, alay eden kadınlardan daha iyidir.

Birbirinizi karalamayın, birbirinize hoş olmayan lakaplar takmayın.

İmana erdikten sonra fâsık damgası yemek, fâsık damgası vurmak ne kötü bir durumdur!

Tevbe etmeyip bu gibi davranışlardan

vazgeçmeyenler zâlimlerin ta kendileridir.” (Hucurât Sûresi; 49/11)

Ey iman edenler!

Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır.

İnsanların gizli hallerini araştırmayın, birbirinizin gıybetini; dedikodusunu yapmayın.

Sizden biri, hiç ölmüş kardeşinin etini yemek ister mi? İğrendiniz değil mi?

Öyleyse Allah’ın emir ve yasakları konusunda duyarlı ve bilinçli olun.

Şüphesiz Allah Tevvâb’tır; tevbeleri kabul eder, Rahîm’dir; kullarına karşı daima şefkatli ve merhametlidir.” (Hucurât Sûresi; 49/12)

Önemli bir uyarı: “İnsanoğlu dara düşünce Rabbine yönelir, dua eder. Rabbi onu sıkıntıdan kurtarınca çektiği sıkıntıyı ve Rabbine ettiği duayı unuttur.” (Zümer Sûresi; 39/8)

Benzer uyarılar sıkça yapılır Kur’ân-ı Kerîm’de. Çünkü insan untkandır ve nimetlerle birlikteliği uzayınca alışır ve kanıksar.

“Müminlerin, Allah’ı anıp da inen Kur’ân ayetleri karşısında kalplerinin yumuşama zamanı gelmedi mi?

Onlar sakın, daha önce kendilerine kitap verilen fakat üzerinden uzun bir zaman geçmesi (ve bir kanıksama meydana gelmesi) sebebiyle kalpleri katılaştıran kimseler gibi olmasınlar.” (Hadid Sûresi; 57/16)

İnsan elindeki her türlü nimeti zamanla kanıksayıp gevşekliğe sürüklenmemelidir.

Çağları aydınlatan mucize bir kitaba sahip olduğumuzu, onun prensipleri doğrultusunda yaşayıp çalıştığımız takdirde kendimiz ve insanlık için mutluluk yollarını sonuna kadar açacağımızı asla unutmamalıyız.

“İnsanoğlu dara düşünce Rabbine yönelir, dua eder. Rabbi onu sıkıntıdan kurtarınca çektiği sıkıntıyı ve Rabbine ettiği duayı unuttur.”

Zümer Sûresi; 39/8

Arabın Arap olmayana üstünlüğünün olmadığı bir dinin mensubuyuz.

“
 İnsan elindeki her
 türlü nimeti zamanla
 kanıksayıp gevşekliğe
 sürüklenmemelidir.
”

“
Oruç, güçlü bir
ahlak terbiyesidir.
”

Oruç İbadetinin Faydaları

Prof. Dr. Sönmez KUTLU
Ankara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Öğretim Üyesi

Ramazan ayı, zekât
ve sadakaların
verilmesine vesile olan
bir aydır.

Oruç, toplumda sevgi, saygı, dayanışma ve yardımlaşma duygularını geliştirir. Birlik, beraberlik ve kardeşlik ruhunu güçlendirir. Kadın-erkek, yaşlı-genç, fakir-zengin ayrımı yapılmaksızın, her sınıftan insan, iftar sofralarında, teravih namazlarında ve bayramlarda bir araya gelir.

A) ORUÇ İBADETİNİN İNSAN ÜZERİNDEKİ PSİKOLOJİK FAYDALARI

Oruç, eksikliklerden, kusurlardan ve günahlardan arınmak demektir. Oruç, insanı nefsinin aşırı arzularından ve maddî ihtiraslarından kurtarır ve erdemli kılar. Sırf Allah rızası için tutulduğundan, insanla yaratana arasında daha samimi bir iletişim kurulmasını sağlar. Mü'min kişiler, inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek orucunu tutar. Oruç, insanın yaratana karşı imanını güçlendirir ve güven duygusu verir. Kişi işlediği bütün günahları için pişmanlık duyar. Hayatında yeni bir başlangıç yapar. Ramazan, yerdeki tozları ve kirleri temizleyen yağmur gibidir. Ramazan orucu, ihlas ve samimiyetle tutulduğunda mü'minleri günahlardan temizler. Kalkan, sahibini

düşmandan koruduğu gibi oruç da aynı şekilde kişiyi kötülüklerden ve günah işlemekten korur. Oruçlu, kötülüğü başlatan kişi olmaz. Kendisine fena söz söyleyen ve kavga etmek isteyenlere şöyle karşılık verir: "Ben oruçluyum."

"ORUÇ İRADEYİ GÜÇLENDİRİR"

Oruç, güçlü bir ahlak terbiyesidir. Davranışlarımızı ve ahlakımızı güzelleştirir. O, büyük bir sabır ve fedakârlıkla yerine getirilen bir ibadettir. Çünkü insan bir ay süre ile oruçlu iken yemesini, içmesini bırakır. Cinsel arzularından uzak durur. Bize daima Allah'ı hatırlatır, sorumluluk duygumuzu geliştirir. Oruç sayesinde insanlar, düzenli davranma, hayatını güzellik ve iyiliklerle donatma şuur ve bilincini kazanır. Oruç tutmak aç durmaktan ibaret değildir. Güçlü bir irade terbiyesidir. İradeyi

güçlendirir. Oruçlu insan, attığı her adımın ve yaptığı her davranışın iyilik ve güzellik için olmasına özen gösterir. Böyle bir irade terbiyesinden geçen insan, yalan söylemez, başkasının arkasından konuşmaz, bağırıp çağırmaz, kötü ve çirkin sözler söylemez. Haksızlık yapmaz, anne ve babasına saygısızlık etmez, başkalarıyla iyi geçinir, daima güzel ve hoş sözler söyler. Oruç, iyi huy ve ahlaki güzelliklerin kalıcı davranışa dönüşmesine önemli katkıda bulunur. Böylece oruç, insanı olumlu yönünde değiştiren ve dönüştüren son derece önemli bir dini değerdir.

"RAMAZAN AYI ÖĞRENME VE ÖĞRETMEYE AÇILAN BİR KAPIDIR"

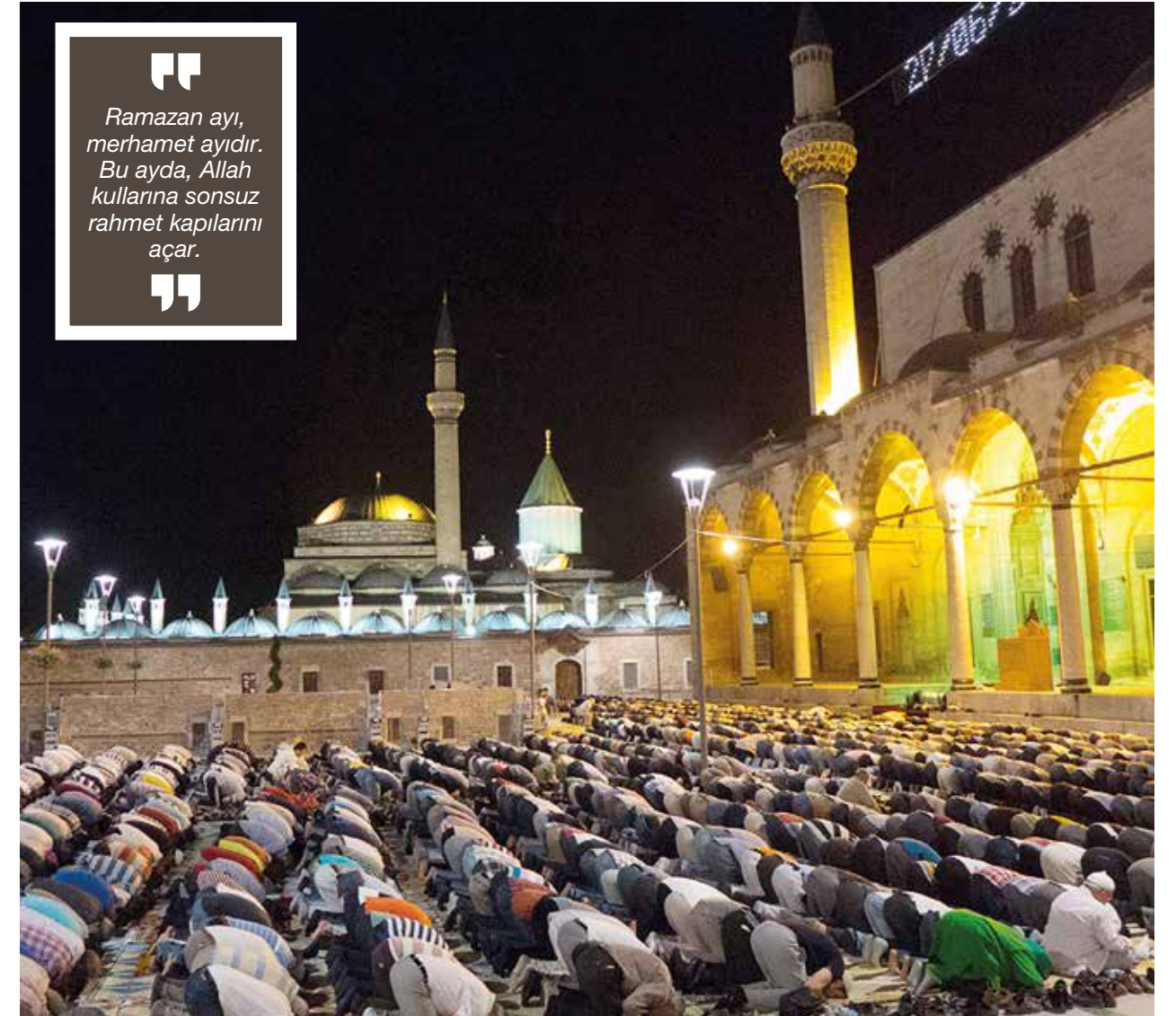
Oruç, yıllık arınma programını içeren gerçek bir eğitimidir. Bu açıdan Ramazan ayı, öğrenme ve öğretmeye açılan bir kapıdır. Doğru bilgiye dayalı doğru davranış geliştirme alışkanlığı kazandırır. Kur'an Ramazan ayında indiği için, oruç tutan insanlar, bu ayı Kur'an ayı olarak algırlar. Bu açıdan, oruç insanlar için, ilmin, hayır ve hasenatta bulunmanın, huzur, barış ve mutluluğun bir sembolüdür. Bu ayda insanlar, Kur'an'ı çok okuyup üzerinde düşünme fırsatı bulurlar. Bir yıl boyunca

hayatında, Kur'an'a aykırı davranışlarını sorgular; yaptığı haksızlıkların, adaletsizliklerin ve işlediği günahların muhasebesini ve öz eleştirisini yaparak onlardan pişmanlık duyar.

"RAMAZAN AYI MERHAMED AYIDIR"

Oruç, sağlık, huzur, sevinç ve mutluluk kaynağıdır. Müslümanlar, bu ayda dinine bakmadan, fakir, yoksul, yetim, bakıma muhtaç bütün insanlara yardım ederek onları sevindirir. Kendisi de bundan büyük mutluluk duyar, insanlar, suç işlemekten uzak durur. Müslüman sahur ve iftar sofralarından ve cemaatle kıldığı teravih namazlarından manevi bir huzur duyar. Böylece Ramazan ayında gönlü huzur içinde olur, yardımlaşma ve merhamet duyguları gelişir. Hayatı anlam kazanır. Çünkü bu ay, merhamet ayıdır. Allah kullarına sonsuz rahmet kapılarını açar. Kullar birbirlerini hoş görür ve kimseyi incitmeye çalışır. Hataları ve yanlışları bağışlar. Sonuçta oruç, şefkat ve merhamet duygularını geliştirerek kişiyi stresten, üzüntü ve kederden korur.

Oruç ibadeti, toplumu içten içe kemiren bencillik, kibirlenme, böbürlenme ve düşmanlık duygularının yok edilmesine yönelik yoğunlaştırılmış toplumsal arınma programıdır.

“
Ramazan ayı,
merhamet ayıdır.
Bu ayda, Allah
kullarına sonsuz
rahmet kapılarını
açar.
”

B) ORUÇ İBADETİNİN TOPLUMSAL FAYDALARI

Oruç, toplumda sevgi, saygı, dayanışma ve yardımlaşma duygularını geliştirir. Birlik, beraberlik ve kardeşlik ruhunu güçlendirir. Hayatında açlık nedir bilmeyen bir insan yoksulların çektiği açlık ve sıkıntıyı gereği gibi anlayamaz. Oruç tutan kimse açlığın ne demek olduğunu iyi bilir. Fakirlere yardım elini uzatmak isteyen ve sıkıntılarını gidermeye çalışan, toplumun huzur ve mutluluğuna katkıda bulunmaya çalışanların sayısı artar. Böylece oruç, toplumun şefkat ve merhamet duygularını geliştirir.

Ramazan ayı, zekât ve sadakaların verilmesine vesile olan bir aydır.

Mal ve gönül zenginliğinin sergilendiği, özellikle fakirlerin gönülünün alındığı, fakir zengin diyalogunun yaşandığı kardeşlik ayıdır. Oruç ibadeti, toplumu içten içe kemiren bencillik, kibirlenme, böbürlenme ve düşmanlık duygularının yok edilmesine yönelik yoğunlaştırılmış toplumsal arınma programıdır. Kadın-erkek, yaşlı-genç, fakir-zengin ayrımı yapılmaksızın, her sınıftan insan, iftar sofralarında, teravih namazlarında ve bayramlarda bir araya gelir.

Birbirlerinin neşelerine ortak olur ve kederlerini paylaşırlar. Böylece insanlar arasında toplumsal sorumluluk bilinci, birlikte yaşama kültürü, toplumsal barış ve dayanışma ruhu gelişir. Yapılan istatistikler, bu ayda cinayetlerde, zina, içki ve hırsızlık olaylarında büyük bir azalma görüldüğünü açıkça ortaya koymaktadır. Bundan dolayı, Ramazan, inananın inanmayan herkesin nasibini aldığı bir aydır. Fakir ve yoksullar, kimsesiz ve yetimler, ilgisizlik ve terk edilmişlikten kurtulur, hayata ümitle bakmanın tadına varır.

“RAMAZAN AYI BİRLİKTE YAŞAMA KÜLTÜRÜNÜ AŞILAR VE GELİŞTİRİR”

Oruç ibadeti, sadece nefsin kötülüklerinden ve düşmanca duygulardan arındırılması değildir, aynı zamanda beden ve mekân temizliği anlamına gelmektedir. Bu ayda insanlar, beden ve elbiselerini, evlerini, sokaklarını, paylaşılan toplu mekânları temiz tutmak suretiyle etrafındaki insanların estetik ve göz zevkine, sağlığına zarar vermemeye çalışır. Bu açıdan, Ramazan ayı birlikte yaşama kültürünün aşılandığı ve geliştirildiği bir aydır. Ramazan ayı, dini açıdan toplumsal aydınlanma ve eğitim ayıdır. Bu ayda insanlar, bir araya gelerek Kur’an okurlar, dini bilgilerini yenilerler. Bilmediklerini öğrenir, bildiklerini başkalarıyla paylaşırlar. Oruç, camilerde yapılan vaaz ve irşadlarla, iletişim araçlarında yapılan özel Ramazan programlarıyla ve yazılan yazılarla, manevi bir atmosfer oluşur. Toplumun bilgisizlikten kurtulmasına, aydınlanmasına ve bilgi toplumu haline gelmesini sağlar.

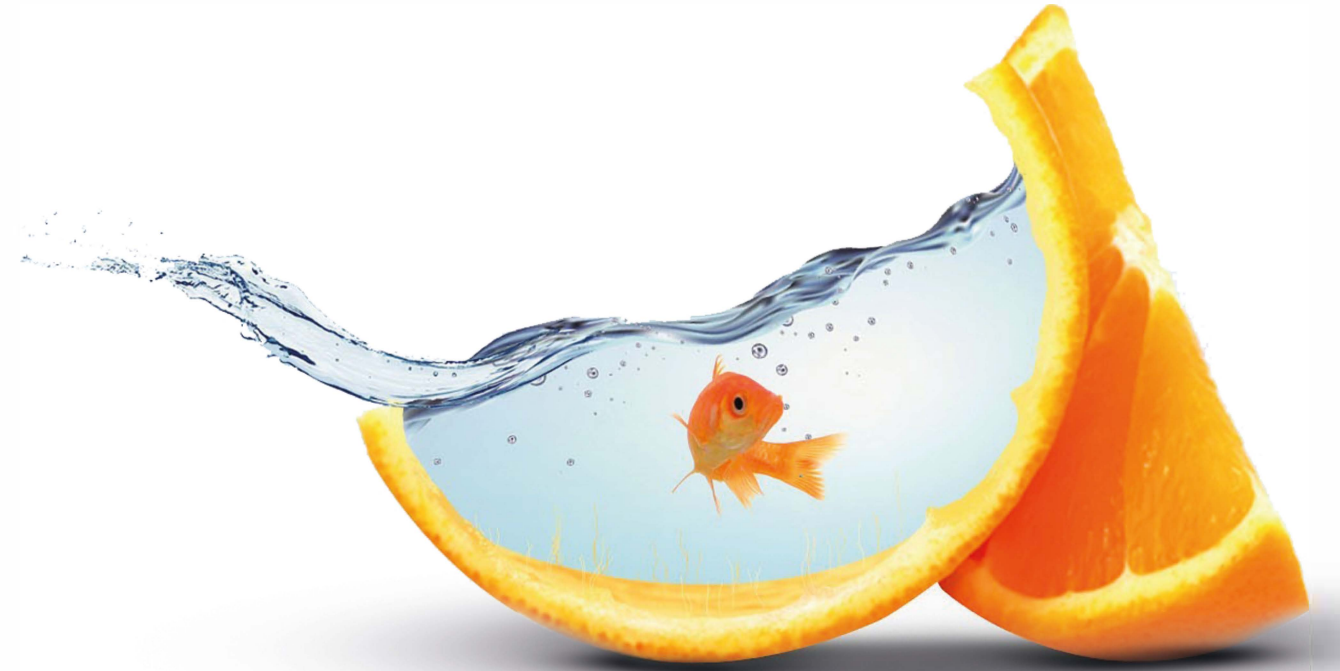
İftar sofraları, yardımlaşma duygularının geliştiği ve uygulandığı sevgi ve saygı sofralarıdır. Orucun bitiminden sonra yaşanan bayramlar, neşe, sevinç, sevinme ve sevindirme günleridir. Toplumun milli birlik ve beraberlik duygularının zirveye ulaştığı, dayanışma ve kaynaşmanın daha yoğun yaşandığı müstesna zaman dilimleridir. Anne babaların, büyüklerin, hastaların, komşuların, akraba ve dostların ziyaret edilerek Allah’ın rızasının kazanıldığı hayır günleridir. Bu günlerde dargınlar ve küskünler barışırlar.

İftar sofraları, yardımlaşma duygularının geliştiği ve uygulandığı sevgi ve saygı sofralarıdır. Orucun bitiminden sonra yaşanan bayramlar, neşe, sevinç, sevinme ve sevindirme günleridir. Toplumun milli birlik ve beraberlik duygularının zirveye ulaştığı, dayanışma ve kaynaşmanın daha yoğun yaşandığı müstesna zaman dilimleridir. Anne babaların, büyüklerin, hastaların, komşuların, akraba ve dostların ziyaret edilerek Allah’ın rızasının kazanıldığı hayır günleridir. Bu günlerde dargınlar ve küskünler barışırlar.

İftar sofraları, yardımlaşma duygularının geliştiği ve uygulandığı sevgi ve saygı sofralarıdır. Orucun bitiminden sonra yaşanan bayramlar, neşe, sevinç, sevinme ve sevindirme günleridir. Toplumun milli birlik ve beraberlik duygularının zirveye ulaştığı, dayanışma ve kaynaşmanın daha yoğun yaşandığı müstesna zaman dilimleridir. Anne babaların, büyüklerin, hastaların, komşuların, akraba ve dostların ziyaret edilerek Allah’ın rızasının kazanıldığı hayır günleridir. Bu günlerde dargınlar ve küskünler barışırlar.

* Bu yazı www.sonmezcutlu.net adresinden alınmıştır.

 renkvizyon
MATBAACILIK A.Ş.

Yaşamınıza
renk, vizyonunuza
güç katın...

0.224 251 04 14
www.renkvizyon.com.tr

Ramazan Ayı ve İnfak

Ramazan ayında müminler oruç ibadetinin nefsi terbiye etmesiyle, Kur'ân tilavetleriyle, evrâd-ü ezkârla hiçbir ayda olmadığı kadar yoğun bir manevi atmosferin içerisine girerler. Bu manevi atmosfer ile beraber oruç ibadetinin neticesinde oluşan açlık ve susuzluk gibi hisler insanda kulluk, merhamet, şefkat, şükür ve cömertlik duygularını canlandırır. Bunun neticesinde de bu ayda müminler ibadetleri ifâ, günahları terk konusunda daha hassas, fakire, fukaraya yardım konusunda ise daha cömert olurlar.

Akın KARADENİZ
İLSAM Başkanvekili

Allah'ın izni olmaksızın (iftar saati gelmeden) yeme ve içme gibi en temel ihtiyaçlarını bile yerine getiremeyen imkân sahibi müminler oruç ibadeti sayesinde fakirin, fukaranın halini daha çok düşünmeye başlar ve rıza-i İlahî için 'infak'a' yönelirler. Böylece Ramazan ayı aynı ve nakdî infaklarla sosyal bağların yenilediği ve güçlendirildiği bir ay olur.

Hiçbir karşılık beklemezsizin Rabbimizin rızık olarak verdiği nimetlerden ve helâl yollarla elde ettiğimiz mal ve kazançlardan yalnızca Allah'ın rızasını kazanmak için sarf etmeye, harcamaya 'infak' denir.

Yüce Allah âyet-i kerîmede **"Onlar, gayba inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler."** (Bakara Sûresi; 2/3) buyurmaktadır. Evet, Allah Teâlâ Kur'ân'da daha ikinci sûrenin hemen başında müminlerin vasıflarını zikrederken namazdan hemen sonra "infak"ı zikrederek infaka verdiği önemi açıkça ortaya koymuştur.

"BİR MÜ'MİN OLARAK YALNIZCA ALLAH İÇİN İNFAK EDİN"

İnfakın Allah indinde makbul bir infak olması için bir mü'min kimliği ile sadece ve sadece Allah'ın rızasının gözetilerek yapılması gerekir. İnsanların mallarından ihtiyaç sahiplerine, kamu yararına çalışan, insanlığın faydası için ilim ve bilim üreten kurum ve kuruluşlara karşılıksız olarak yaptıkları aynı ve nakdî yardımların Allah indinde makbul bir infak olmasının ilk şartı bu infakı yapanların Mü'min vasfını taşımasıdır. Allah imanına şirk ve küfür bulaştırılanların

tüm amellerinin boşa çıkacağını Kur'ân-ı Hakîm'de bizlere bildirmektedir:

"...İşte bu, Allah'ın yoludur. O, kullarından bu yolu tercih edenleri hidayete ulaştırır. Eğer (bu nebiler) şirk koşsalardı bütün yaptıkları boşa giderdi." (En'âm Sûresi; 6/88)

"...Sizden, kim, dininden döner ve kâfir olarak ölürse, yaptıkları ameller dünyada da ahirette de boşa gider. Onlar cehennem ahalisidir, orada ölümsüz olarak kalacaklardır. İnanıp güvenenler, hicret edenler ve Allah yolunda cihada (gayret ve çabaya/mücadeleye) girenler, Allah'ın rahmetini, iyiliğini umabilirler. Çokça bağışlayan ve rahmeti, iyiliği bol olan Allah'tır" (Bakara Sûresi; 2/217,218)

Yapılan infakların makbul olmasının ikinci şartı ise o infakların sadece ve sadece Allah'ın rızasının gözetilerek yapılmasıdır. Rabbimiz bu hakikati **"Hayra yapacağınız her infak kendi yararınızdır. İnfakı, sırf Allah'ın rızasını kazanmak için yapmalısınız. İnfak ettiğiniz her malın karşılığı size tam olarak verilir ve asla haksızlık görmezsiniz."** (Bakara Sûresi; 2/272) âyet-i kerimesi ile bizlere beyan etmiştir.

Her amelde olduğu gibi infakta da niyet sadece Alla rızası olmalıdır. Başka gayelerle yapılacak bir infakın Allah indinde hiçbir değeri olmayacaktır. Rabbimiz **"Ey iman edenler, Allah'a ve ahiret gününe inanmayıp, insanlara karşı gösteriş olsun diye malını infak eden gibi minnet ve eziyet ederek sadakalarınızı geçersiz**

kılmayın. Böylesinin durumu, üzerinde toprak bulunan bir kayanın durumuna benzer; üzerine sağanak bir yağmur düştü mü, onu çırılçıplak bırakıverir. Onlar kazandıklarından hiçbir şey elde edemez..." (Bakara Sûresi; 2/264) âyeti ile bu hakikati biz kullarına bildirir.

Günümüzde maalesef kimi varlıklı insanlar yaptıkları hayır kurumlarına isimlerini vererek amellerine riya bulaştırmaktalar, kimileri bir kısım vakıflara bağışlar yaparak siyasilerin gözüne girip ihaleler almayı gaye edinmekte, kimileri de kamu yararına yaptıkları hayırları devlete vereceği vergiden düşmenin hesabını yapmaktadırlar. İşte böylesi insanlar yaptıkları harcamalarda dünyevi beklentileri daha çok öncelikleri için elbette ki o amellerinin uhrevi karşılıklarına nail olamayacaklardır.

İNFAKIN MÜKÂFATI

Bozkurt'un da dediği gibi **"Allah (cc) yolunda verilene Cenâb-ı Hakk misliyle muamele eder. Bu, âyetlerle sabittir. Bazen iki misli, bazen yedi misli, bazen on misli, bazen yüz misliyle, bazen yedi yüz misliyle karşılık verildiği ifade edilir. Yeter ki kişi helal kazancından rıza-i İlahî için versin ve yeter ki verirken ona riya, şan-şöhret, menfaat bulaştırmasın."** (M. İlyas BOZKURT, Mukaddime, Sf. 499)

Kur'ân'da **"İyiliğin karşılığı iyilikten başka bir şey olabilir mi?"** (Rahman

Sûresi; 55/60) buyurularak iyilik edenlerin karşılığında mutlaka iyilik ile mukabele görecekları ifade edilmiştir. **"Kim (Allah'ın huzuruna) bir iyilik ile gelirse ona ondan daha hayırlısı vardır..."** (Neml Sûresi; 27/89; Kasas Sûresi; 28/84) âyetleri de Allah'ın huzuruna iyilik ile çıkanların bu iyiliklerinin karşılığını mutlaka daha hayırlısı ile yani ziyadesiyle göreceğini ifade etmektedir. Bu âyette geçen **"daha hayırlısı"** ifadesi başka âyet-i kerimelerde 2 kat, 10 kat ve 700 kat olarak somutlaştırılmıştır.

"İşte onlara, sabretmelerinden dolayı, ödülleri iki kat verilecektir. Bunlar kötülüğü iyilikle savarlar; kendilerine verdiklerimiz rızıkta da infak ederler." (Kasas Sûresi; 28/54) âyetinde bahsedildiği üzere yapılan iyiliğin karşılığında 2 kat mükâfat verileceği ifade edilmiştir. **"Yalnızca Allah'ın rızasını istemek ve kendilerinde olanı kökleştirip güçlendirmek için mallarını infak edenlerin örneği, yüksekçe bir tepede bulunan, sağanak yağmur aldığı anda ürünlerini iki kat veren bir bahçenin örneğine benzer ki ona sağanak yağmur isabet etmese de çiseleme yeter. Allah, yaptıklarınızı görendir."** (Bakara Sûresi; 2/265) âyetinde de yine malını Allah yolunda infak edenlerin en az 2 misliyle karşılık göreceği ifade edilmiştir.

"Kim (Allah'ın huzuruna) bir iyilik ile gelirse ona on katı verilir..." (En'âm Sûresi; 6/160) âyetinde ise bazen de yapılan

Hiçbir karşılık beklemezsizin Rabbimizin rızık olarak verdiği nimetlerden ve helâl yollarla elde ettiğimiz mal ve kazançlardan yalnızca Allah'ın rızasını kazanmak için sarf etmeye, harcamaya 'infak' denir.

İnfakın en yoğun olarak yapıldığı ay olan Ramazan ayını 'Din-i Mübîn-i İslâm'ın neşv-ü nema bulması için yapılacak hizmetlerin desteklenmesi ve finanse edilmesi konusunda bir fırsat olarak görmeli ve bu anlamda da Ramazan ayını olabildiğince iyi değerlendirmelidir.

iyiliklerin karşılığında 10 kat mükâfat verileceği ifade edilmiştir.

Cenâb-ı Hakk Kur'an'da yalnız bir yerde 700 kat mükâfattan bahsetmektedir. **"Mallarını Allah yolunda infak edenlerin örneği yedi başak bitiren, her bir başakta yüz dane bulunan bir tek danenin örneği gibidir. Allah, dilediğine kat kat artırır. Allah nimeti ve imkânları geniş olandır, her şeyi bilendir."** (Bakara Sûresi; 2/261) âyetinde mallarını Allah yolunda infak edenlerin yedi yüz misline varıncaya kadar mükâfatlandırılacağı beyan edilmiştir.

İNFAK-ŞÜKÜR İLİŞKİSİ

Evet, her nimetin bir şükürü vardır. Gerçek şükür kişinin elindeki nimetin ve imkânın

gereğini yapmakla olur. En genel anlamda Allah'ın akıl ve irade sahibi bir kulu olmak gibi ulvî bir nimetin şükürü elbette ki kulluk vazifelerimizi yapmakla mümkündür. Mal ve imkân sahibi olmak da Allah'ın bir nimetidir ve bu nimetin şükürü de 'infak'tır. Cenâb-ı Allah Kur'an'da **"Hani Rabbiniz şöyle duyurmuştu: 'Andolsun ki, eğer şükrederseniz elbette size olan nimetimi artırırım. Eğer nankörlük ederseniz, hiç şüphesiz ki azabım da çok şiddetlidir.'**" (İbrahim Sûresi; 14/7) âyeti Allah'ın şükreden kullarına nimetini ziyadeleştireceğini ifade etmektedir. **"...Allah, faizden elde edilen kazancı mahveder, sadakaları ise artırır (berekletendirir)..."** (Bakara Sûresi; 2/276) âyeti ise Allah'ın verilen sadakaları bereketlendireceğini bizlere bildirmektedir.

Yine Rabbimiz Kur'an-ı Hakîm'de şöyle buyurmaktadır: **"O size istediğiniz her şeyden verdi. Allah'ın nimetini sayacak olsanız sayamazsınız. Doğrusu insan (Rabbine karşı) çok zâlimdir/çokça yanlış yapandır ve çok nankördür!"** (İbrahim Sûresi; 14/34) Biz insanoğlu Rabbimizin saymakla asla bitiremeyeceğimiz üzerimize olan sonsuz nimeti ve ihsanı karşısında O'nun üzerinde çokça ve önemle durduğu 'İnfak' emrini yerine getirme noktasında cimrilik eder isek Rabbimize karşı büyük bir nankörlük etmiş oluruz.

"CİMRİLİK EDEN KENDİ ZARARINA CİMRİLİK EDER"

Cenâb-ı Hakk şöyle buyurmaktadır: **"Dünya hayatı ancak ve ancak oyun ve eğlence yeridir. Eğer iman eder ve tak-**

va (ahlak) sahibi olursanız Allah size mükâfatınızı verir. Sizden mallarınızın tamamını sarf etmenizi de istemez. Eğer mallarınızın tamamını isteseydi ve sizi bu konuda zorlasaydı, cimrilik ederdi. Bu da sizin zafiyetlerinizi/kinlerinizi ortaya çıkarırdı. İşte, sizler Allah yolunda infak etmeye çağırılıyorsunuz. (Buna rağmen) İçinizden hâlâ kiminiz cimrilik ediyor. Ama kim cimrilik ederse, ancak kendi zararına cimrilik eder. Allah, Ganiydir (hiçbir şeye muhtaç değil, her şey O'na muhtaçtır). Sizler ise, fakirlersiniz (devamlı ihtiyaç içindedesiniz ve Allah'a muhtaçsınız). Bu çağrıya uymazsanız yerinize başka bir topluluk getiririz; onlar da sizin gibi olmazlar." (Muhammed Sûresi; 47/36,37,38)

"De ki 'Rabbimin rahmet hazineleri elinizde olsa tükenir korkusuyla kimseye vermezsiniz.' Bu insanlar çok cimridir." (İsrâ Sûresi; 17/100) âyetinde insanoğlunun cimrilik hastalığına dikkat çekilmektedir. Evet, kalbî bir hastalık olan cimrilik hastalığının tedavisi ancak ve ancak Allah'ın infak emirlerine uymakla mümkün olur. İşte Rabbimiz âyet-i kerîmede **"O halde var gücünüzle Allah'a karşı takvalı (ahlaklı) olunuz; dinleyiniz ve itaat ediniz. Kendi iyiliğiniz için infak ediniz. Nefsinin aşırısı cimrilikten korunmuş, işte onlar, felâha (huzura, kurtuluşa) erenlerdir."** (Teğâbun Sûresi; 64/16) buyurarak biz müminleri infak ederek cimrilikten korunmaya ve böylece felâha (huzura, kurtuluşa) kavuşmaya çağırılmaktadır.

Kur'an'ın **"De ki: 'Şüphesiz ki Rabbim dilediği kullarından kiminin önüne rızık yayar, kimine de belli bir ölçüye göre verir. Allah yolunda her ne infak ederseniz, Allah onun yerini doldurur. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır.'" (Sebe Sûresi; 34/39) beyânı ve Rasûlullah'ın "Mal sadaka**

ile eksilmez." (Müslim, Birr, 69) ifadesi ile de sabittir ki Allah yolunda yapılan infak ile kişinin malı eksilmez; bilakis bereketlenir.

"ÖLÜMLE YÜZYÜZE GELMEDEN İNFAK EDİN"

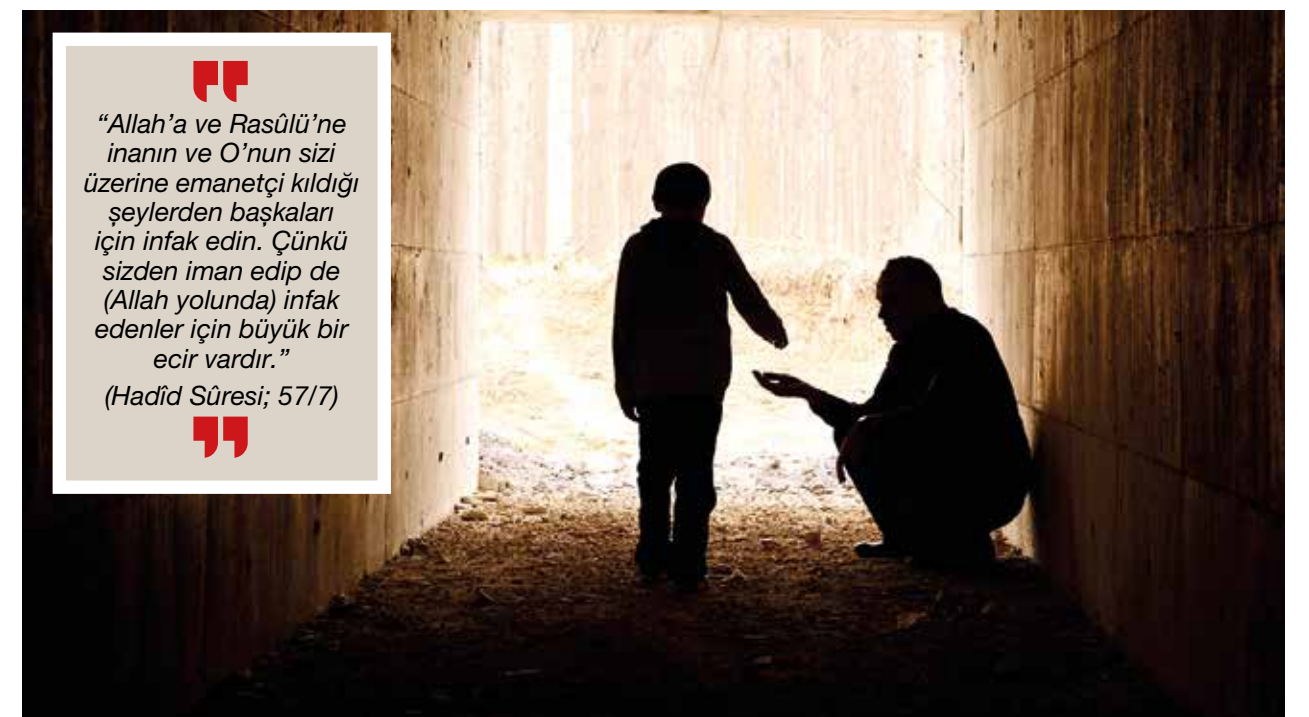
"Ey iman edenler! Hiçbir alışverişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir şefaatin olmadıgı kıyamet günü gelmeden önce, size rızık olarak verdiklerimizden infak edin..." (Bakara Sûresi; 2/254) âyetinden de anlıyoruz ki Mü'minler infak etmek için fırsat kollamalı, buldukları fırsatları ise hiç vakit geçirmeden değerlendirmelidir. Çünkü hiç kimse ölümün kendisini nerede ve ne zaman yakalayacağını bilememektedir.

Kişi ansızın ölümle yüz yüze geldiği zaman kendisine kısa bir süre daha ömür bahşetmesi için Rabbine yalvarırken tasadduk edenlerden olup böylece salih kulları arasına girmek istediğini beyân edecek, fakat artık imtihan sırrı bittiğinden ölüm anındaki bu duası dikkate alınmayacaktır. Ölüm anında insanın Rabbinden son bir şans isterken Allah'a namaz, oruç, hac veya başka bir ameli yapacağını değil de tasadduk yapacağını beyân edecek olması üzerine çokça düşünülmesi gereken bir konudur. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birinize ölüm gelip de: 'Rabbim, beni yakın bir süreye (ecele) kadar ertelesen ben de böylece tasadduk edenlerden olup salihlerden olsam' demeden önce, size rızık olarak verdiklerimizden infak edin."** (Münâfıkûn Sûresi; 63/10)

Kur'an- Mübîn **"Allah'a ve Rasûlü'ne inanan ve O'nun sizi üzerine emanetçi kıldığı şeylerden başkaları için infak edin. Çünkü sizden iman edip de (Allah yolunda) infak edenler için büyük bir ecir vardır."** (Hadîd Sûresi; 57/7) buyruğu ile yeryüzündeki mirasın bir kısmına emanetçi kılındığımız ifade edilerek Allah'ın

Kendilerinden önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olanlar (ensar) hicret edenleri (muhâcirleri) severler. Onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar. Kendileri son derece ihtiyaç içinde olsalar bile onları (muhâcirleri) kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimri ve bencil tutkularından korunursa, işte onlar felâha (huzura, kurtuluşa) erenlerin ta kendileridir."

Haşr Sûresi; 59/9

"Allah'a ve Rasûlü'ne inanan ve O'nun sizi üzerine emanetçi kıldığı şeylerden başkaları için infak edin. Çünkü sizden iman edip de (Allah yolunda) infak edenler için büyük bir ecir vardır." (Hadîd Sûresi; 57/7)

verdiğini Allah yolunda infak etmekten geri kalmamamız gerektiği beyân edilmiştir. **“Size ne oluyor da, Allah yolunda infak etmiyorsunuz? Hâlbuki göklerin ve yerin mirası Allah’ındır.”** (Hadîd Sûresi; 57/10) âyeti ise sahip olduğumuz ve kendimize ait olduğunu zannettiğimiz her şeyin aslında Allah’ın mirası olduğunu bizlere hatırlatarak Allah’ın bahşettiği nimetleri yine Allah yolunda infak etmemenin ne büyük bir nankörlük olacağını ifade etmektedir.

İNFAK-TAKVA İLİŞKİSİ

Tasadduk kişinin arınmasına, manen merteye kat etmesine ve böylece Rabbi katında ayrıcalıklı bir konuma ulaşmasına vesile olan çok mühim bir salih ameldir. **“(Ey Muhammed) Onların mallarından sadaka al, bununla onları temizlemiş, arındırılmış olursun...”** (Tevbe Sûresi; 9/103) âyet-i kerîmesinden de anlaşılacağı gibi Allah rızası için yapılan infaklar insanların manevi kirlere arınmasına ve Rabbi indinde yücelmesine vesile olur.

Müttakiler (takva sahipleri) Kur’ân’da Allah’ın çokça taltif ettiği ve adn cennetleri ile müjdelediği bir zümredir. Müttakî kullar Allah’ın emir ve yasaklarına itaatsizlikten hassasiyetle sakınan, fitratını koruyarak adeta birer ahlak abidesi olan Allah’ın ayrıcalıklı kullardır. Kur’ân’da **“en takvalı”** tabiri sırf Allah’ın rızası için malından infak ederek arınan kimse için kullanılmıştır: **“Arınmak için malını hayra veren o en müttakî (Allah’a itaatsizlikten en çok sakınan) kimse ateşten uzak tutulacaktır. O, hiç kimseye karşılık bekleyerek iyilik yapmaz. (Yaptığı iyiliği) ancak yüce Rabbinin rızasını istediği için (yapar). Elbette kendisi de hoşnut olacaktır.”** (Leyl Sûresi; 92/17-21) Yine Kur’ân-ı Müb’in’de **“Rabbimizin mağfiretine ve genişliği gökleri ve yer kadar olan cennete ulaşmak için birbirinizle yarışın. İşte bunlar, müttakîler (takva sahipleri) için hazırlanmıştır. O takva sahipleri ki, bollukta da, darlıkta da infak edenler, öfkelerini yenenler ve insanları affedenlerdir. Allah,**

işte böyle Muhsinleri sever.” (Âl-i İmrân Sûresi; 3/133,134) buyrulmaktadır. Takva sahiplerinin bir kısım özelliklerinin zikredildiği bu âyetlerde zikredilen özelliklerin en başında **“Müttakîler bollukta da, darlıkta da infak edenlerdir...”** denmesi Allah’ın infaka ne denli önem verdiğini gösterir. Evet, var iken, bollukta iken verebilmek her Müslümanın işi (zekât imkânı olan her Müslümana farzdır.) yokken ve darlıkta iken şartları zorlayarak, kendinden fedakârlıklar yaparak Allah yolunda verebilmek ise **‘Er Müslüman’ın** yani Müttakîlerin işidir.

“Onlar ki, mallarını gece, gündüz; gizli ve açık infak ederler. Artık bunların ecirleri Rableri katındadır, onlara korku yoktur ve onlar mahzun da olmayacaklardır.” (Bakara Sûresi; 2/274) **“Gerçekten Allah’ın Kitabını okuyanlar, namazı dosdoğru kılanlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden gizli ve açık infak edenler; kesin olarak zarara uğramayacak bir ticareti umabilirler.”** (Fâtır Sûresi; 35/29) gibi birçok âyet-i kerîmede Cenâb-ı Hakk Allah yolunda infak edenleri taltif eder ve müjdelere.

Allah Rasûlü (sav) de **“Veren el, alan elden hayırlıdır!”** (Buhari, Zekât, 18; Müslim, Zekât, 94) buyurmak suretiyle infak edenleri taltif etmektedir.

İNFAK AHLAKI

Kur’ân-ı Mübîn nakit para haricinde mal ve eşyalardan infak edeceğimiz zaman sevdiğimiz şeylerden, yediklerimizden, giydiklerimizden ve kendimizin de hoşnutlukla kullanabileceği mal ve eşyalardan infak etmemiz gerektiğini şu âyetler ile beyan eder:

“Ey iman edenler, kazandıklarınızın ve sizin için yerden bitirdiklerimizin iyi olanından infak edin. Kendinizin gözü kapalı alamayacağınız bayağı şeyleri vermeye kalkışmayın ve bilin ki, şüphesiz Allah, hiçbir şeye ihtiyacı olmayanıdır, övülmeye layık olandır.” (Bakara Sûresi; 2/267)

“Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda infak etmedikçe gerçek iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne infak ederseniz Allah onu bilir.” (Âl-i İmrân Sûresi; 3/92)

Müminlerin infak yaparken infak yaptığı ihtiyaç sahiplerinin izzet ve onuruna halel getirebilecek, onları incitebilecek her türlü davranıştan âzâmî derecede sakınması da infak ahlakının bir gereğidir. Cenâb-ı Hakk Kur’ân’da müminlerin infak yaparken göstermesi gereken bu hassasiyeti bizlere şu âyetlerde ifade etmektedir:

“Mallarını Allah yolunda infak eden sonra da yaptıkları iyiliği başa kakmayan ve incitmeyenler var ya, onlara Rableri katında ödül vardır. Onlar ne bir korku duyar ne de üzümler. Güzel bir söz söylemek ve bir hatayı bağışlamak, arkasından incitme gelen sadakadan daha hayırlıdır. Yapacağınız yardıma Allah’ın ihtiyacı olmaz, ama O, yumuşak davranır.” (Bakara Sûresi; 2/262,263)

İnfakların, hayır ve hasenatların en çok yapıldığı Ramazan ayında artık yerleşik bir kültür haline gelmiş olan halka açık iftar alanları oluşturulurken ve birçok ailenin fakir ve yoksulları misafir ettikleri iftar sofraları kurulurken ve hayırseverlerin yoksul ailelere, işverenlerin çalışanlarına dağıttıkları erzak paketleri hazırlanırken, ihtiyaç sahiplerine kılık-kiyafet yardımı yapılırken yukarıdaki âyetlerde belirtilen hususiyetlere hassasiyetle dikkat edilmesi gerekmektedir.

İNFAKIN KISIMLARI

İnfak’ın farz, vacip ve mendûb kısımları vardır. Farz (Allah’ın emri) olan infak zekâttır. Vacip (Allah Rasûlü’nün emri) olan infak fitir sadakası/fitre yani Ramazan ayın-

da oruç tutmaya güç yetirebilenlerin orucun bir şükürü olarak vermesi gereken sadakadır. Mendûb (Kur’ân’ın ve Allah Rasûlü’nün tavsiyeleri) olan infak ise zekât ve fitir sadakası dışında kalan her türlü bağış, yardım ve tasadduklardır. Farz olan infakin terki Müslümana ağır bir uhrevi sorumluluk getirir, Vacib olan infakin terkinde farzın terki kadar olmasa da yine kişiye manevi bir mesuliyet getirir. Mendûb olan infakin terki kişiye manevi bir mesuliyet getirmez fakat kişiye elde edebileceği büyük hayırlardan mahrum bırakır yani kârdan zarardır.

NEYİ İNFAK ETMELİ?

‘Allah yolunda neyi infak etmeli?’ sorusunu Kur’ân bizatihi kendisi sormakta ve cevabını da yine kendisi vermektedir:

“...Sana Allah yolunda neyi infak edeceklerini soruyorlar. De ki: ‘İhtiyaçtan arta kalanı.’ Allah, size âyetleri böyle açıklıyor ki düşünesiniz” (Bakara Sûresi; 2/219) âyeti müminlere ihtiyaçtan arta kalan mallardan infak edilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Bozkurt’un da ifade ettiği gibi **“âyet-i kerîmede ‘ihtiyaç’ olarak ifade edilen şey ‘havaic-i asliye’ (aslî ihtiyaçlar)dir. Havaic-i asliye ise şunlardır: Kişinin oturduğu ev, altın, gümüş ve ev aksesuarları dışında kalan mobilya, beyaz eşya, halı, kilim vb. cinsinden ev eşyaları, bir binek (günümüz şartlarında otomobil), ailenin bir aylık masraf ve gideri olan para (maîşetin kendisi), helal rızık kazanmak maksadıyla kullanılan sermaye’dir (maîşetin medarı).”** (Detaylı bilgi için bkz. M. İlyas BOZKURT; İbadet Fıkhı, Sf: 72-73)

Müminler olarak bizler ‘havaic-i asliye’ dışındaki mal ve kazançlarımızdan (eğer

İnfakin en yoğun olarak yapıldığı ay olan Ramazan ayını ‘Din-i Mübin-i İslâm’ın neşv-ü nemâ bulması için yapılacak hizmetlerin desteklenmesi ve finanse edilmesi konusunda bir fırsat olarak görmeli ve bu anlamda da Ramazan ayını olabildiğince iyi değerlendirmelidir.

zaruret kesbederse hava-i asliyeden de) Allah'ın Kur'an'da belirttiği zümrelere yine Allah yolunda her fırsatta infak etmeyi kendimize şîar edinmeliyiz.

İNFAKIN ZİRVESİ: İSÂR

İhtiyaç fazlası maldan infak etmek her zamanda, her zeminde bütün Mü'minler için genel geçer bir kuraldır. Ancak öyle durumlar olur ki kendilerinin ihtiyacı olduğu halde Mü'minler'in malından infak etmesi gerekebilir. İşte böylesi durumlarda infak edebilenler Cenâb-ı Allah'ın özel iltifatına mazhar olur. Allah Rasûlü'nden Kur'an'ı öğrenip Allah'ın dinini tebliğ etmek için Medine'ye hicret eden Muhâcirlere, kendisinin ihtiyacı olduğu halde Medineli Ensâr'ın mallarından infak ederek sahip çıkmaları bu duruma bir örnektir. Rabbimiz Medineli Ensâr'ın yaptığı bu büyük fedakârlığı Kur'an'da "İsâr" (kardeşini kendi nefesine tercih etmek) olarak adlandırmıştır. Cenâb-ı Hakk biz Mü'minlere timsâl olması gereken 'İsâr' hadisesine Haşr Sûresi'nde yer vermiştir:

"Kendilerinden önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olanlar (ensâr) hicret edenleri (muhâcirleri) severler. Onlara verilenlerden dolayı içlerinden bir rahatsızlık duymazlar. Kendileri son derece ihtiyaç içinde olsalar bile onları (muhâcirleri) kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimri ve bencil tutkularından korunursa, işte onlar felâha (huzura, kurtuluşa) erenlerin ta kendileridir." (Haşr Sûresi; 59/9)

KİMLERE İNFAK ETMELİ?

Allah yolunda kimlere infak etmeli? sorusunun da cevabını yine Kur'an'da bulabilmekteyiz. Kur'an Tevbe Sûresinin 60. âyetinde Allah yolunda infak yapılacak 8 zümreyi bizlere beyan etmektedir: **"Sadakalar (zekâtlar), Allah'tan bir farz olarak ancak fakirler, düşkünler, zekât toplayan**

memurlar, kalpleri İslâm'a ısındırılacak olanlarla (özgürlüğüne kavuşturulacak) köleler, borçlular, Allah yolunda cihad edenler ve yolda kalmış yolcular içindir. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Tevbe Sûresi; 9/60)

"Sana neyi infak edeceklerini sorarlar. De ki: Hayır olarak infak edeceğiniz şey, anne-babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlardır. Hayır, olarak her ne yaparsanız, şüphesiz ki Allah onu bilir." (Bakara Sûresi; 2/215) âyeti de yine infak yapılacak zümreleri saymaktadır. Bu âyette dikkat edilmesi gereken bir husus vardır: Âyette **"anne-babaya, yakın-lara"** ifadesi ile belirtilen birinciden ihtiyaç sahibi olan yakınlar (anne-baba ve evlatlar) infakın farz kısmı olan zekât ve infakın vacip kısmı olan fitir sadakası haricinde tasaddukta bulunulmalıdır.

Kur'an Allah yolunda ilim tahsil edip cihad eden muhâcirlere ve dava adamlarına infak etmenin üzerinde önemle durmaktadır. **"(Sadakalar) Kendilerini Allah yolunda adayın ve yeryüzünde dolaşmaya güç yetiremeyen ihtiyaç sahipleri içindir. İffetlerinden dolayı bilmeyen onları zengin sanır. (Ama) Sen onları yüzlerinden tanırsın. Yüzsüzlük ederek insanlardan istemezler. Hayır olarak her ne infak ederseniz, şüphesiz Allah onu bilir."** (Bakara Sûresi; 2/273) Bu âyet-i kerîmede **"yeryüzünde dolaşmaya güç yetiremeyen"** ifadesi ile **"Hizmet-i İmaniye ve Kur'âniye"** vazifesini kendisine gaye edinmiş ve tüm mesaisi ile Allah yolunda cihad eden yani Allah yolunda fedakârlık yapan, gayret eden, alın ve beyin teri döken, **"Emr-i Bi'l Maruf ve Nehy-i Ani'l Münker"** (iyiliği tavsiye edip kötülükten sakındırma) yapan ilim ehlinin, muhâcirlerin ve gençlerin geçimlerini sağlayabilmeleri için başka işlerle meşgul olmaya güç yetiremeyeceklerinden bahsedilmektedir. Allah yolunda yapılan hizmetlerin daha hızlı, etkili ve keyifli bir şekilde yapı-

Ramazan ayı içerisinde fert bazında müminler, kurumsal bazda ise birçok sivil toplum kuruluşu "Öyle ise hayırda, iyiliklerde yarışın" (Mâide Sûresi; 5/48) âyetini hayır ve hasenatta yarışma hususunda tatlı bir rekabet içerisine girerek en güzel bir şekilde tatbik etmenin gayreti içerisinde olmalıdır.

labilmesi için dava adamları ve muhâcir (Allah'ın dinine hizmet için hicret edenler) zümrelerinin ensâr (Allah yolunda hizmet edenleri ve muhâcirleri maddi imkânlarıyla destekleyen hayirseverler) zümrelerince yapılacak olan infak ile desteklenmesi ve finanse edilmesi gerekmektedir. Özellikle infakın en yoğun olarak yapıldığı ay olan Ramazan ayını **"Din-i Mübin-i İslâm"**ın neşv-ü nemâ bulması için yapılacak hizmetlerin desteklenmesi ve finanse edilmesi konusunda bir fırsat olarak görmeli ve bu anlamda da Ramazan ayını olabildiğince iyi değerlendirmelidir.

Bozkurt'un da dediği gibi, **"Her Müslüman, canıyla ve malıyla Allah yolunda hizmet etmeli ve Cenâb-ı Hakk'ın kendisine verdiği şeylerden bir kısmını Cenâb-ı Hakk'ın yolunda harcamak sûreti ile Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmaya gayret göstermelidir. Ve dün olduğu gibi bugün de ve bundan sonra da kıyamete kadar her asırda Allah'ın (cc) dinine sahip çıkacak yiğitler olacaktır. Bunlardan bir kısmı Muhâcirün gibi ilim öğrenecek, öğretecek ve Allah'ın (cc) adını dünyanın her bir tarafına, hatta kâinatın her bir köşesine yazma aşk ve şevki içerisinde gayret gösterecek, diğer bir gürûh da Ensâr gibi bunlara sahip çıkacak, maddi cihetten Muhâcirün'u destekleyecek, mallarıyla, canlarıyla cihad etmek**

sûretiyle ellerinden gelen bütün gayret ve himmeti göstereceklerdir." (M. İlyas BOZKURT, Mukaddime, sf. 186)

Netice itibarıyla rahmet ve bereket ayı olan Ramazan ayında bir taraftan müminler Cenâb-ı Allah'ın rızasına ve lütfuna mazhar olmak için infak konusunda adeta birbirleriyle yarışmalı, diğer taraftan sivil toplum kuruluşları da bu ayda zengin ile fakir arasında bir köprü vazifesi görmelidirler. Ramazan ayı içerisinde fert bazında müminler, kurumsal bazda ise birçok sivil toplum kuruluşu **"Öyle ise hayırda, iyiliklerde yarışın"** (Mâide Sûresi; 5/48) âyetini hayır ve hasenatta yarışma hususunda tatlı bir rekabet içerisine girerek en güzel bir şekilde tatbik etmenin gayreti içerisinde olmalıdır. İşte Ramazan ayında müminler ve sivil toplum kuruluşları arasında oluşacak olan böylesi bir **"hayır yarışı"**, Ramazan ayını fakir ve yardıma muhtaç insanların yüzlerinin güldüğü ve maddi sıkıntılarının hafiflediği bir aya dönüştürecektir. Yine bu ayda inananların cömertlikte yarışmaları Kur'an ahlakıyla ahlâklanmış bir gençlik yetiştirmeyi kendisine gaye edinen vakıf, dernek vb. kurum ve kuruluşların yıl içerisinde aldıkları bağış ve yardımlardan daha ziyadesini Ramazan ayında almalarına vesile olacaktır.

Tevhîd, yaratan ile yaratılan varlık arasındaki sınırı idrak etmektir.

Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ
Necmettin Erbakan Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Dekanı

İslâm Tevhîd ve Adalet Dinidir

İslâm binasının temelini tevhîd inancı oluşturur. Tevhîd, bir binanın su basmanı (zemini) gibi, ibadetler de katları gibidir. Nasıl ki bir binanın temeli sağlam değilse, üzerine çıkılan katların her an yıkılma riski taşıdığı gibi, tevhîd temeli sağlam olmazsa, ibadetlerin kabul olup olmaması da risk taşır. Bu sebeple her Müslüman'ın üzerine tevhîd ilmini bilmesi farz-ı ayın hükmündedir.

İslâm, imtiyazlı olmayı değil, adâlet ve hakkaniyete göre muamele etmeyi öne çıkarır.

Tevhîd kelimesi Arap dilinde; 'tek' anlamına gelen "ehad" ve 'bir' anlamına gelen "vâhid" sözcüklerinden meydana gelmiştir. Bu anlamda tevhîd Allah hakkında kullanıldığı zaman "eşi, ortağı ve benzeri olmayan bir ve tek" manasına gelir. *Kur'an'da: "Sizin ilahınız bir tek ilah'tır"* (1) ayetinde kullanılan vâhid ve: *"De ki: O Allah bir tektir"* (2) âyetinde geçen 'ehad' sözcüğü tevhîd ile aynı köktendir.

"RUBÛBİYETTE TEVHÎD"

İslâm dininin temelini tevhîd inancı oluşturur. Bu manada terim olarak tevhîd, yaratan ile yaratılan varlık arasındaki sınırı idrak etmektir, şeklinde tanımlamak mümkündür. Bu sebeple insan hayatının her alanında tevhîdi; Allah'ın zatında, sıfatlarında, fiillerinde ve bütün ibadetleri yalnızca O'na tahsis etmede aramalıyız. Allah yaratan, yöneten, eğiten, sahip olan, öldüren, diriltten, yaşatan, rızık veren, duaları kabul eden, helal ve haram koyan, sadece kendisine ibadet edilen, evreni sevk ve idare eden,

fayda ve zarar verme gücüne sahip olan bir varlıktır. Bu bağlamda her mü'min, Allah'ın göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunan her şeyin rabbi olduğuna inanmalıdır. O'na bu konuda bir başkasını ortak kılmamalıdır. (3) İslâm inancında buna 'rubûbiyette tevhîd' adı verilir.

"ULÛHİYETTE TEVHÎD"

Diğer taraftan yegâne ve biricik ilah Allah'tır. Çünkü ilah, gönüllerin sevgi, ümit, korku, güven, tevekkül, yardım, duâ, kurban, adak vb. gibi, inanç ve ibadet türlerinde bağlandığı ve yöneldiği, kendisine karşı derin saygı beslenen, her şeyden daha çok sevilen ve kulluğun sadece kendisine özgü kılındığı bir varlıktır. Bütün bu özellikleri taşıyan sadece Allah'tır. Buna "ulûhiyette tevhîd" denir. İslâm inancında 'birlik sözü' olarak geçen inancın temelinde Allah'tan başka bütün ilahların izafi olduğu vurgulanır. (4) Bu anlamda tevhîd, ulûhiyeti (İlahlık sıfatı) sadece Allah'a tahsis etmeyi öngörür. Bundan dolayı İslâm'da ruhbanlık yasaklanmıştır. (5)

Tevhîd, her şeyin her şeyle ve her şeyin bir şeyle ilişkili olduğunu ortaya koyar.

"TEVHÎDİN KAPSAMI"

İslâm inanç sisteminde çok önemli bir konu da Allah'ın zâtı hakkında vacip olan yetkin sıfatlarını bilip öylece inanmak ve O'nun yüce zâtını noksan sıfatlardan soyutlamaktır. İşte bu bağlamda ulûhiyet düşüncesi, bir çeşit sıfat düşüncesidir.

Zihinlerimizin İlahi Zât'a yönelimine neden olan ve bizde O'na dair bir bilgi ifade etmek üzere bir takım zihni tasavvurlar meydana getiren bütün sıfatlar beşerî terminolojiye girerek bize Allah'ı tanıtır. Allah'ın isim ve sıfatlarında tevhîd, bu sıfatların yaratıkların sıfatlarına ontolojik anlamda bütün yönleriyle hiçbir zaman benzemediğini kabul etmektir. Aynı şekilde Allah'ın tek bir yaratıcı olmasına inanmak olan eylemde tevhîd de İslâm'ın özünü oluşturan hususlardan birisidir. (6) Bu bağlamda Allah yaratan ve yönetendir. (7) Kısaca varlık alanında tevhîd, her şeyin her şeyle ve her şeyin bir şeyle ilişkili olduğunu ortaya koyar.

"AYRIMCILIKTAN UZAK DURULMALIDIR"

İslâm toplumu "Duvarları birbirine kenetlenmiş bir bina gibidir." (8) Bunun için İslâm, imtiyazlı olmayı değil, adâlet ve hakkaniyete göre muamele etmeyi öne çıkarır. Bu sebeple hakkaniyet ölçüsü olan adâletin -ister mahallî, isterse küresel düzeyde olsun- gerçekleştirilmesi için mücadele vermek, insan onurunu korumanın doğal bir yoludur. Çünkü toplumlarda hakların gasp edilmesi çok büyük bir faciadır.

Bu sebeple, nerede ve ne şekilde olursa olsun bir hak ve hukuk gaspı olan her türlü ayrımcılıktan uzak durulmalıdır. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'in çağırısı şöyledir: *"Ey inananlar! Allah için adâleti ayakta tutup gözetin şahitler olun. Bir topluluğa olan öfkeniz sizi adaletsizliğe sürüklemesin; âdil olun."* (9) Bu sebeple, Hz. Peygamber'in (sav) getirdiği değerler sisteminde insanlara statü ve ekonomik farklılıklarından dolayı bir imtiyaz tanınmaz. Üstünlük sadece Allah'a karşı sorumluluk şuuru taşımadadır.

Bu hususu Cenâb-ı Hakk âyet-i kerimde şöyle vurgulamıştır:

"Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirini-

zi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdar olandır." (10)

İslâm'ın insana bakışı budur. Çünkü Allah, insanların iktisadi ve fiziki yapılarına göre değil, kalplerindeki değer verir. Nitekim bu konuda Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"Allah sizin zenginliğinize ve fiziki şeklinize bakmaz; O, sizin gönlünüze ve davranışlarınıza değer verir."* (11)

"İNSANLAR AYNI KÖKTEN GELMİŞLERDİR"

İslâm'a göre renklerin ve dillerin farklılığı, Allah'ın bir âyeti olarak değerlendirilmiştir: *"Dillerinizin ve renklerinizin farklı oluşu, O'nun varlığının belgelerindedir."* (12) Kur'an'a göre insanlar, aynı kökten gelmişlerdir. (13) Ontolojik anlamda bir farklılık söz konusu değildir. Dolayısıyla, etnik köken ve renk ayrımcılığı, insan hakları bakımından bir zulümdür. Bu konuda Hz. Peygamber'in uyarısı çok özlü ve anlamlıdır: *"İrkçilik davasına kalkışan bizden değildir"* (14) *"Sizin hepiniz Âdem'in neslindensiniz. Âdem de topraktan yaratılmıştır. Arap'ın, Arap olmayanlar üzerinde veya Arap olmayanın Arap karşısında üstünlüğü yoktur. Bu üstünlük ancak Allah'tan korkmakla (takva ile) olur."* (15)

Görüldüğü gibi nebevî mesajın söylemlerinde bütün insanlığı kucaklayacak düzeyde evrensel bir dil kullanılmıştır. Yaşadığımız çağdaş dünyada insanlar hala renklerinin farklılığından dolayı kötü muameleye maruz bırakılıyor ve etnik çatışmalar yaşanıyor bunun arkasında cahiliye zihniyetinin yeniden ihya edilen ırkçı söyleminin varlığı vardır. İnsanın herhangi bir ülke, memleket, bölge ya da coğrafyaya ait olması İslâm açısından bireylerin farklılığı sonucunu doğurmaz. İnsan her durumda insandır. İnsanları siyah, sarı, kırmızı ve beyaz diye renklerine göre ayırmak; Türk, Kürt, Arap vb. gibi ırklarına göre farklı muamele yapmak bir zulüm olup, İslâmî öğretilere aykırıdır. Bu kötü muameleyi önlemenin yegâne reçetesi, İslâm'ın getirdiği değerler sistemine uymaktır.

Hz. Peygamber'in bu uyarısı çok özlü ve anlamlıdır: "İrkçilik davasına kalkışan bizden değildir. Sizin hepiniz Âdem'in neslindensiniz. Âdem de topraktan yaratılmıştır. Arap'ın, Arap olmayanlar üzerinde veya Arap olmayanın Arap karşısında üstünlüğü yoktur. Bu üstünlük ancak Allah'tan korkmakla (takva ile) olur."

Dipnotlar:

1. Bakara Suresi; 2/163
2. İhlas Suresi; 112/1
3. Şuara Suresi; 26/24, 26. Nahl Suresi; 16/116. Tevbe Suresi; 9/30, 31. Zümer Suresi; 39/3
4. Yunus Suresi; 10/18
5. Hadid Suresi; 57/27
6. Yasin Suresi; 36/82
7. Araf Suresi; 7/54
8. Saff Suresi; 61/4
9. Maide Suresi; 5/8
10. Hucurât Suresi; 49/13
11. Müslim; Birr; 33. İbn Mâce; Zühd, 9. Ahmed b. Hanbel; 2/285, 539
12. Rum Suresi; 30/22
13. Nisa Suresi; 4/1
14. Ebu Davut; Edeb; 121
15. Ahmed b. Hanbel; Müsned, V, 411.

Hanif İslâm'ın Sancaktarı Dâvud el-Kayserî

Toplumların geleceğini belirleyen en önemli unsurlardan biri eğitimidir. Onun için biz de tarihimizi incelerken, kırılma noktalarını daha net okuyabilmemiz için, eğitim üzerine olan uygulamaları ve işlevlerini mercek altına almamız gerekmektedir. Bu düşünceler ışığında Türk-İslâm kültürünün Anadolu'ya yerleşmesinde ve Hanif İslâm sancağının dalgalandırılmasında önemli bir payesi olan Dâvud el-Kayserî hayırla yâd edilmesi gereken önemli bir şahsiyettir.

Dâvud el-Kayserî'nin türbesi Bursa'nın İznik ilçesinde yer alıyor. Dâvudî Kayserî Sokak'ta bulunan Osmanlı Devleti'nin ilk müderrislerinden Dâvud el-Kayserî'nin türbesinin başında bulunan bin 257 yıllık dev çınar büyük bilim adamına eşlik ediyor.

MEDENİYETİN İNŞÂSI

Osmanlı 624 yıllık tarihi ile Türklerin kurduğu en uzun ömürlü devletlerden biridir. Türk devlet geleneği ile kurulmuş muazzam devlet teşkilatı ile üç kıtada hüküm sürmüş, ulus milliyetçiliği ile birçok farklı milleti bir arada huzur ile yaşatmayı başarmış aynı zamanda İslâm hilafetini üzerinde bulundurması ile de dünya Müslümanlarına önderlik etmiş büyük bir devlettir. Kuruluş ve yükseliş döneminde tam bir Türk İslâm devleti olarak hareket eden Osmanlı mükemmel bir ivme ile başta devlet yapılanması olmak üzere sosyal, hukuk, eğitim ve askeri alanda önemli başarılar elde etmiş ve dünyada bir süper güç haline gelmiştir. Ne yazık ki 16. yüzyıl sonlarına doğru bu büyü bozulmuş ve yükseliş ivmesi düşmeye başlayarak bir zaman sonra düşüş ivmesine dönüşmüştür.

TEMEL NEDEN EĞİTİM

Gerek Türk devletleri arasında gerekse diğer milletler arasında bu döngü ne ilk ne de son olmuştur. Elbette devletlerinde insanlar gibi ömürleri vardır ama Orta Doğu ve Orta Asya'nın sosyal, kültürel ve bilimsel hazineleri ile beslenerek, İslâm'ın açtığı ufukta Kur'an'ın mayası ile sonsuza kadar dünyaya huzur ve adalet ışığı yayabilecekken, böyle bir devlet nasıl bu sona layık olmuştur. İşte bu kısmın çok ciddi bir şekilde analiz edilmesi lazımdır ki, bundan sonrada Türk-İslâm medeniyeti aynı bataklıkta sapsanmasın.

Elbette bu süreçte birçok faktör rol oynamıştır ama muhakkak ki bunlardan en önemlisi eğitimidir. Çünkü bu medeniyeti inşa edenler nesillerini doğru bir şekilde eğiterek bunu başarmışlardır ve çöküşte yine bu eğitim sitemlerinde saklıdır.

NİZAMİYE MEDRESELERİ

İslâm dünyasında öğretim ve eğitim bakımından Selçuklu Devleti zamanının bir dönüm noktası olduğu bilinir. Daha önceleri dağınık ve hususi şekilde yapılan öğretim, ilk defa Sultan Alp Arslan zamanında programa bağlanmış ve devlet himayesi altına alınmıştır. Böylece tanınmış ilim ve fikir adamlarını sinesinde toplayan, maaşlı müderrisleri (profesörleri), aylık ve erzak tahsisatı alan öğrencileri ile meccani(parasız) öğretim yapan, ders programları tespit edilmiş ve zengin kütüphaneler ile donatılmış en yükseköğretim müessesesi olarak medrese; İslâm dünyasında Sultan Alp Arslan tarafından kuruldu (1066). "Nizamiye" adlı bu medreseye çarşılar, han, hamam ve çiftlikler vakfedilmişti. Dini bakımdan Hanefi ve Şafii fıkıhlarını öğreten Bağdad Nizamiyesi, ilim ve fikir hayatında mühim rol oynamış, yüksek vasıfta bilginler yetiştirmiş, buradan çıkan gençler memleketin salih-yetli şahsiyetleri olarak yüksek makamlar işgal etmişlerdir. Nizamiye medreselerinde dini bilgiler yanında, felsefe (kelam), filoloji (Arap dili ve grameri) ve matematik (riyazi-yat, hey'et) vb... gibi ilimler de okutulduğu için ve Avrupa'da benzer müesseseler daha geç tarihlerde kurulmuş olduğundan, Bağdad Nizamiyesi yeryüzünde ilk üniversite sayılmaktadır.(1)

NİZAMİYE MEDRESELERİ NEDEN KURULDU?

Hanefi mezhebi Şii Fatimi tehlikesi altındaydı, Selçuklular öncelikle Fatimilerin açmış olduğu medreselerde yetişen Şii propagandacıların faaliyetlerini engelleyerek, onların insanların zihnenlerinde yarattığı şüpheleri gidermek istediler. (2)

Nizamiye medreselerini kuran bir başka sebepte şudur ki, Selçuklu Devleti toprakları gün be gün süratle büyümekte idi. Bu büyümenin tabii bir neticesi olarak Müslüman nüfus artmakta idi. Bu nüfus ihtiyaçlarını karşılayacak sayıda din âlimi yetişmesi gerekmektedir.(Bozkurt 2015) Bir diğer unsur ise başta tıp, mühendislik, mimarlık gibi alanlar olmak üzere toplumun ve devletin ihtiyacını karşılayacak bilim ve fikir adamlarının yetiştirilmesinin yanı sıra fizik, kimya, biyoloji, felsefe gibi bilimlerde ilerlemenin sağlanması idi.

İşte bu çalışmaları ile Nizamiye Medreseleri Türk İslâm dünyasında çok önemli bir görevi yerine getirmiş, Hanefi mezhebinin korunarak Kuran merkezli İslâm anlayışının günümüze ulaşmasının yanında yüzyıllardır süregelen tabii, beşeri ve ilahiyat ilimleri eğitim ve öğretiminin temelini oluşturmuştur.

OSMANLI MEDRESELERİ DÖNEMİ

Osmanlı Devleti'nde ilk medrese, Orhan Gazi döneminde kurulmuştur. 1331'e yani İznik Medresesi'nin kuruluşuna kadarki dönemde medrese nevi herhangi bir yapıya rastlanılmamaktadır. (3)

Sonraki süreçte ikinci Murat devrinin sonuna kadar medrese sayısı ciddi bir şekilde artmış, daha çok yeni fethedilen yerlerde Osmanlı politikasının güçlenmesi ve genişleyen topraklarda devlet kadrolarına yerleştirilecek eğitimli insanların sayısının artırılması amacıyla medrese yapımına önem verilmiştir. Fatih'in İstanbul'u fethiyle başlayan yeni dönem Osmanlı ilim hayatı ve medrese teşkilatı için önemli adımların atıldığı devreyi oluşturur. Fetih'ten sonra şehirdeki 8 kilise medreseye çevrilmişti. Fatih'ten sonra ikinci büyük örgütlenme Kanuni zamanında

Medrese eğitim formatına şekil veren el- Kayseri yüz yıllar boyu sürecek bir eğitim sistemine imza atmıştır. Tabii, beşerî ve ilahiyat ilimlerini yani aklî ve naklî bilimleri kendi kategorilerinde sınıflayarak ikisine de önem verip, tabiat ve beşeriyet ilimleri ile tam donanımlı müderrisler ve nesiller yetiştirilmesini sağlamıştır.

gerçekleştirildi. Bu dönemde medreseler küçükten büyük sınıflara doğru yükselen on iki kademeli bir sistemde örgütlendi ve bu sistem aşağı yukarı imparatorluğun sonuna kadar sürmüştür. Kanuni döneminden Tanzimat dönemine kadar Osmanlı medrese sisteminde pek değişim olmadı ama bu süreç içerisinde eğitim öğretim ve ders müfredatları konusunda Osmanlı ve Türk İslâm tarihini etkileyecek önemli farklılıklar meydana geldi. Bu sürecin nasıl geliştiğini incelemeye çalışacağız.

OSMANLI'DA DÂVUD el-KAYSERÎ ETKİSİ

Osmanlı kuruluş döneminde ilk açılan medresenin Orhan Gazi dönemindeki İznik Medresesi olduğunu bahsetmiştik. İşte İznik medresesi oluşturulurken bilmemiz gereken önemli bir ayrıntı var ki oda büyük âlim olan Dâvud el-Kayserî. Orhan Gazi İznik medresesini kurarken çokça danıştığı; medresenin eğitim felsefesinin temellerini atan, Hanefî çizgide, Nizamiye medreselerinin devamı niteliğinde olmasını sağlayan ve Osmanlı'nın ilk ve önde gelen müderrislerinden biri olan büyük bir bilim adamı.(4)

Dâvud el-Kayserî'nin bu denli önem arz etmesini, Osmanlı medreselerinin akli bilimlere olan temayülünü düşürdükten sonraki düştüğü durumu görünce daha iyi anlıyoruz. İlimin hiçbirini birbirinden ayırmayan, ilimler arasındaki ayrılığın sadece konuları dolayısıyla olacağı düşüncesinde olan Dâvud el-Kayserî kuruluş dönemindeki Osmanlı medreselerinin aklî ve naklî bilimler açısından bir denge üzerine inşa edilmesini sağlayan isim olmuştur.

MODERN ÜNİVERSİTE SİSTEMİ

Bu hususlar ele alındığı zaman kuruluş medreselerinin nasıl bir donanımla ve disiplinle kurulduğu açıkça görülmektedir. Medrese eğitim formatına şekil veren el- Kayseri yüz yıllar boyu sürecek bir eğitim sistemine imza atmıştır. Tabii, beşerî ve ilahiyat ilimlerini yani aklî ve naklî bilimleri kendi kategorilerinde sınıflayarak ikisine de önem verip, tabiat ve beşeriyet ilimleri ile tam donanımlı müderrisler ve nesiller yetiştirilmesini sağlamıştır. Felsefeye önem vererek eğitimleri taklitten çok tahkike, araştırmaya, sorgulamaya, düşünmeye açık bir şekilde verilerek günümüz modern üniversiteleri gibi eğitim kurumları meydana getirmeyi tasarlamış dönemin imkânları ile kısmen başarmıştır.

Dâvud el-Kayserî'nin kurduğu bu medrese disiplini XV. yüzyıl ortalarına kadar devam etmiştir. Sonraki süreçte merhale merhale bu sistem zayıflamış ve kuruluş felsefesini kaybetmiştir. Daha ilerleyen süreçte (bariz ayrımı XVII. yüzyıl medreselerinde görüyoruz) Osmanlı medreseleri pozitif bilimlerde çağının gerisinde kalmış ve dünyayı takip edemez bir hale gelmiştir.

Dipnot:

1. İbrahim KAFESOĞLU, Türk Milli Kültürü, İstanbul: Ötüken Yayıncılık, 2014.
2. M. İlyas BOZKURT, İnhiraf, İstanbul: Bozkurt Yayınevi, C.1, 2015, s.43.
3. Ayşe Zişan FURAT, "Eğitim-mimari ilişkileri açısından kuruluş dönemi Osmanlı medreseleri", İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.8, 2003.
4. Mustafa SARIBIYIK, "İlk Osmanlı Medreseleri", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/esosder/article/view/5000067890>, S.3, 26.05.2016.

Ramazan'ı Şerifiniz
Mübarek Olsun

Neşet ÇAĞLAYAN
BELEDİYE BAŞKANI

Oruç, aynı zamanda bir bakıma barış, huzur, mutluluk, güven, birlik-beraberlik ve kardeşlik anlayışını en üst düzeyde inananlara telkin eden Kur'ân'ın bize indirilmiş olmasından ötürü Rabbimize karşı bir "teşekkür" ifadesidir.

ret hayatımızda, kısacası aldığımız her nefeste kendini yoğun olarak hissettirir. İçinde bulunduğumuz Ramazan ayı da medeniyetimizin bu özelliğinden nasibini fazlasıyla almıştır.

Her mümin özellikle "ayların sultanı" kabul edilen Ramazan ayına erişmek ve sağlık, sıhhat içinde, ibadetlerini daha da yoğunlaştırarak gönül huzuruyla oruç tutmanın heyecanını hissetmeyi ister. Bu ayı diğerlerine göre daha özgün, daha bereketli ve daha özlenir kılan sadece hiç şüphesiz oruç ibadeti değildir. Özellikle her Müslüman "bin aydan değerli" olan ve "bir ömre bedel" sayılan "Kadir Gecesi"nin gönüllere şifa veren maneviyatını ve ulvî derinliğini yaşamayı sabırsızlıkla bekler. Ancak Ramazan ayını diğerlerinden ayıran en önemli niteliğin tek başına bu gece olmadığı da açıktır.

Hız. Allah tarafından insanlığa hidayet kaynağı olarak gönderilen Kur'ân-ı Kerim sebebiyle Kadir gecesi, İslâm dünyasında manevî açıdan son derece önemli bir zaman dilimi olarak algılanmıştır. Yüce Mevlâ'mızın yarattığı kullarına hidayet kaynağı olarak ihsan ettiği bu Yüce Kur'ân, Sevgili Peygamberimize Ramazan ayının müstesna gecesi olan Kadir gecesinde inzâl edilmiştir. Mekke'de iken indirilen ve Kadir gecesinden, onun faziletinden, o gecede meleklerin yeryüzüne inişinden bahseden Kadir suresinin meâlini önce bir hatırlayalım:

"Biz onu (Kur'ân'ı) Kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin ne olduğunu sen bilir misin? Kadir gecesi, bin aydan hayırlıdır. O gecede, Rablerinin izniyle melekler ve Ruh (Cebrail), her iş için iner dururlar. O gece, esenlik oldu, ta fecrin doğuşuna kadar" (3)

ki insanlığı nasıl huzura, kardeşliğe ve barışa dönüştürdüğünü, eskiye göre yeni durumlarının ne denli farklılaşabildiğini, kendisine inanıp kulluğundan taviz vermeyen kişilerin hayatlarının nasıl mana ve güzellik kazandığını açıkça beyan buyuruyor.

Şüphesiz İslâm medeniyeti bir "tevhid" medeniyetidir, yani bütün inanç sisteminin temelinde "tevhid" in yansımaları görülür. Kur'ân-ı Kerim'de bütün detaylarıyla işlenen bu inanç, günlük hayatımızda, aile yapımızda, ibadetlerimizde, sosyal ilişkilerde, tica-

Kur'ân Ayı Ramazan

Yüce Allah, kullarına rahmet ve merhametinin gereği olarak insanlık tarihi boyunca gönderdiği her peygamberle, ilgili dönemde yaşayan, ancak cahiliye karanlığına gömülen topluma sağlam bir çıkış yolu önermiştir. Bunu değerlendirenler kurtuluş ve huzuru elde ederken diğerleri küfrün ve şirkin bataklığında yok olup gitmişlerdir.

Prof. Dr. Mefail HIZLI
Uludağ Üniversitesi İlahiyat
Fakültesi Öğretim Üyesi

İslâm medeniyeti bir "tevhid" medeniyetidir, yani bütün inanç sisteminin temelinde "tevhid" in yansımaları görülür. Kur'ân-ı Kerim'de bütün detaylarıyla işlenen bu inanç, günlük hayatımızda, aile yapımızda, ibadetlerimizde, sosyal ilişkilerde, ticaret hayatımızda, kısacası aldığımız her nefeste kendini yoğun olarak hissettirir.

Peygamber Efendimizin (as) bu görevine gelmesinden önce Mekke ve çevresi, hatta bütün bir insanlığın üzerine cahiliye karanlığı çökmüştü. Allah'a kulluğu unutan yaratılmışlara boyun eğmek, adaletsizliğin bütün toplumları kasıp kavurduğu bir düzensizliğe mahkûm olmak ve bunların tabii sonucu olarak ortaya çıkan sosyal çöküntüyü yaşamak durumunda kalan insanlığa "Sonsuz Rahmet ve Merhametin Sahibi" olan Hz. Allah, tarih boyunca görevlendirdiği peygamberlerin sonuncusunu "âlemlere rahmet" olarak göndermek lütfunda bulunmuştur.

Cenab-ı Hakk'ın "insanlığın son şansı" olarak gönderdiği Hz. Peygamber (as) aracılığıyla, kıyamete kadar hükümleri baki kalacak olan kutsal kitabımız Kur'ân-ı Kerim'i Ramazan ayında indirmiştir.

Konuyla ilgili olarak Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"(O sayılı günler), insanlar için bir hi-

dayet rehberi, doğru yolun ve hak ile batılı birbirinden ayırmanın apaçık delilleri olarak Kur'ân'ın kendisinde indirildiği Ramazan ayıdır. Öyle ise içinizden kim bu aya ulaşırsa onu oruçla geçirsin" (1)

Diğer bir âyet-i kerimede Kur'ân-ı Kerim gelmeden önceki durum ile bu Yüce Kitab'ın insanlığa aktarılması için seçilen Hz. Muhammed Mustafa (as) dönemindeki farklılık veciz bir şekilde ortaya konulmaktadır:

"Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'ân'a, İslâm'a) sımsıkı yapışın; parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişilerdiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah, size âyetlerini böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız" (2)

Yüce Allah, indirdiği âyetlerle bunalımda-

Kur'an-ı Kerim'i okumanın asıl amacı, anlamı üzerinde yoğunlaşmak ve emirleri ile yasakları konusunda titiz davranmak olmalıdır. Allah'ın insanlara gönderdiği mesajın içeriğini anlamadan sadece onu okumanın yeterli olmayacağı açıktır. Hatta Yüce Allah'ın, bu konuda Peygamberimize görev verdiğini bir âyetten öğreniyoruz: "İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için sana bu Kur'an'ı indirdik. Umulur ki düşünüp anlarlar"

Daha önceden böyle bir adla anılan gece yok iken bu muazzaz kitabın indirilmesi sebebiyle geceye "Kadir" denilmiş ve bu durum aynı adı taşıyan bir sureyle açıklığa kavuşturulmuştur. Gerçekten de inanmaları ve doğru yolu bulmaları için insanların kalplerine indirilen Kur'an-ı Kerim, indiği kişiyi, indiği geceyi, indiği yeri ve zaman dilimini mukaddes kılmıştır. Bize de düşen bu yüce kitabın mesajları doğrultusunda kalplerimizi, gönüllerimizi, vicdanlarımızı, inançlarımızı, değerlerimizi ve hayatımızı tertemiz ve aydınlık hale getirmek olmalıdır.

Rahmet ve mağfiret ayı olan Ramazan'da tutulacak her orucu, öncelikle Allah'ın bir emri olarak yerine getirdiğimiz son derece açıktır. Ancak bu oruç, bir bakıma barış, huzur, mutluluk, güven, birlik-beraberlik ve kardeşlik anlayışını en üst düzeyde inanana telkin eden Kur'an'ın bize indirilmiş olmasından ötürü Rabbimize karşı bir "teşekkür" ifadesi de olacaktır.

Aziz Kur'an, bu mübarek ayda ve Kadir gecesinde, insanlığa kıyamete kadar ışığı ve etkisi asla azalmayacak bir güneş gibi doğmuştur. Onun bir oruç ayında inmiş olması, şüphesiz kutsal kitabımıza bu ayda daha çok ilgi ve özen göstermemiz gerektiğini de işaret ediyor.

Yüce Kur'an'ın ilk âyetlerinin inmeye başladığı mübarek gece, aynı zamanda Hz. Muhammed (as)'in peygamberliğinin tescil edildiği vakti de ifade etmektedir. Artık Sevgili Peygamberimiz, Yüce Allah'ın son peygamberi olarak mukaddes ve son derece ağır bir görevi yüklenmiş bulunuyordu. İşte bu özelliği ile Ramazan ayı, ayrıca bütün acziyet ve yetersizliğimize rağmen bize, Efendimize ümmet olma bahtiyarlığının tanıdığı seçkin bir iklimin adıdır.

Kur'an'ı en iyi anlayan ve onu hayatına taşıması ve pratiğe dönüştürmesi sebebiyle

en güzel örnek olan ve bütün hayatını bu yüce mesaja ve sahibine adayan Hz. Peygamber, ümmetine ve kurtuluşu arayan bütün insanlığa kılavuz, rehber ve örnek olmuş ve olmaya da devam ediyor.

Şüphesiz, Kur'an-ı Kerim'i okumanın asıl amacı, anlamı üzerinde yoğunlaşmak ve emirleri ile yasakları konusunda titiz davranmak olmalıdır. Allah'ın insanlara gönderdiği mesajın içeriğini anlamadan sadece onu okumanın yeterli olmayacağı açıktır. Hatta Yüce Allah'ın, bu konuda Peygamberimize görev verdiğini bir âyetten öğreniyoruz:

"İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için sana bu Kur'an'ı indirdik. Umulur ki düşünüp anlarlar"(4)

Bu bağışlanma ve arınma ayında tutulacak oruçlarla oluşacak muhteşem manevi atmosferde Rabbimizin bize gönderdiği mesaj üzerinde tefekkürle süsleyeceğimiz Kur'an-ı Kerim okumaları daha büyük bir anlam kazanacak ve bu kitabı, hayatının ekseni haline getiren Sevgili Peygamberimizi ve tevhid mücadelesini daha iyi irdeleme fırsatı bulacağız. Hatta Yüce Kur'an ile onun formatladığı Hz. Peygamber'i ve sünnetini bir bütün halinde ele aldığımızda İslâm medeniyetinin temel ve birbirinden ayrılmaz referansları hakkında daha sağlıklı bilgilere ulaşma imkânı bulacağız.

Mübarek Ramazan ayının, ümmet-i Muhammed'e sağlık, huzur, barış ve mutluluk getirmesini, bu ayda Yüce Kur'an ile hemhal olarak yapacağımız ibadetlerin manevî neşvemizi artırmalarını ve ruhanî safiyetimize vesile olmasını Rabbimizden niyaz ediyoruz.

Dipnotlar:

1. Bakara Sûresi; 2/185.
2. Âl-i İmran Sûresi; 3/103.
3. Kadir Sûresi; 97/1-5.
4. Nahl Sûresi; 16/44.

Onbir Ayın Sultanı

Hoşgeldin Ya Sehr-i Ramazan

MÖ9500 Göbeklitepe

Anadolu'da Bilinen İlk İbadet Merkezi 'Göbeklitepe'

Dünyadaki ilk ibadet yerleri birçok ortak özelliği içinde barındırmaktadır. Özellikle kayaların zorlu yöntemlerle kesilmesi, taşınması ve işlenmesi bunların başında gelmektedir. Bu taşlara işlenen figürler ve hayvan resimleri ise o döneme ait inanışlara ışık tutmaktadır. Bu bakımdan Stonehenge ve Göbeklitepe ise barındırdıkları kendine has özellikleriyle bir nevi 'Hac' yeri olarak tanımlanmışlardır.

Ülkemizde yer alan Göbeklitepe, bilimsel bulgulara göre, insanlık tarihinde küçük olan bazı grupların toplum olmak için ilk adımı attığı ve ilk kez tarımın yapıldığı, yerleşik hayata geçildiği, sanat ve kültür birikimlerinin oluşturulmaya başlandığı yer. Göbeklitepe, birçok akademisyenin kabul ettiği tabir ile uygarlığın kurulduğu yer.

M.Ö. 2750'lerde inşa edilen ve Londra'da bulunan Stonehenge kayalıkları, M.Ö. 3500'lerde inşa edilen Malta'daki Ggantija Tapınakları'nın ardından dünyadaki ilk ibadet yerlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Dini ağırlığının yanında Stonehenge, dairesel yapısıyla birlikte bilim dalları olan astronomi, astroloji, geometri ve meteoroloji ile ilgili çalışmaları da beraberinde getirmiştir. Stonehenge'in oluşturduğu çemberi giriş kapısından bölen güneş ışınlarının yaz dönencesindeki (21 Haziran) gündeğümüne doğru konumlandırılmış olması astronomik iddiaları güçlendirmektedir. Gökbilimci Sir Fred Hoyle ise işaret taşlarının dış halka etrafında hareket ettirilmesiyle Stonehenge'in güneş tutulumlarının önceden tahmin etmek amacıyla kullanılabileceğini ispatlamıştır.

Ancak en çok merak uyandıran iddia uzay araçları için iniş yeri olması düşüncesidir. Bu marjinal düşünce turist çekmek için sıkça afişlerde yerini almaktadır. Yılda 1 milyondan fazla turist çeken bölgede belli zamanlarda ise değişik gök etkinlikleri düzenlenerek mistik bir hava oluşturmaya çalışılır. Öte yandan Çağdaş uzmanlar Stonehenge'in tarihini üç aşamada değerlendirmektedir.

Göbeklitepe 2011 yılında UNESCO tarafından Dünya Miras Geçici Listesi'ne alınmıştır.

STONEHENGE I DÖNEMİ: Bu dönem Stonehenge'in yapıldığı tahmin edilen M.Ö. 2750 yılını ve en gizemli yıllarını simgeler. Taşların çevresinde, içinde taş veya tahta izi bulunmayan Aubrey Çukurları adı verilen 56 tane çukur vardır. Bu çukurların birer mezar olduğu tespit edilmiştir. Mezarlardan çıkan iskeletlerin kendine has dini ritüeller çerçevesinde oraya gömüldüğü iddia edilmişti. Elde edilen bulgular

MÖ 2500 Stonehenge

Stonehenge'in bir hac ve toplanma yeri olduğu iddiasını da güçlendirmektedir. Bu keşfi ve Stonehenge'in bilimsel yapısını düşünürsek dini ritüellerin belli bir sistem çerçevesinde yapıldığı görülmektedir. Öte yandan dikili taşların mezarda bulunan insanların sembolize ettiği de düşünülmektedir.

STONEHENGE II DÖNEMİ: Bu dönem M.Ö. 2000'lere aittir. Bu dönemde daha iyi bir mimari ve mühendislik tekniği görülür. Stonehenge II döneminde taşlar farklıdır ve 300 km'lik bir yoldan getirilmiştir. Her biri 4 ton ağırlığında olan bu taşların nasıl taşındığı çözilemeyen bir diğer olaydır. 82 mavi taş ancak güneybatı Galler'deki Prescelly Dağları'ndan çıkmaktadır. Aynı mavi taşlardan yapılan taş baltalar, İngiltere'nin birçok yerinde bulunmuş ve bu taşın kutsal olarak tanımlandığı belirlenmiştir.

STONEHENGE III DÖNEMİ: Bu dönem tahminen M.Ö. 1750'lere aittir. Kutsal olduğuna inanılan mavi taşlar sökülmiş yerlerine sarsen denen taşlar konmuştur. Ama ardından mavi taşlar yeniden getirilip, sarsenlerin ortasına dairevi biçimde dikilmiştir. Sarsenlerin her biri 50 tondur. Sarsenler ise 40 km uzaklıktaki Marlborough Downs Bölgesi'nden getirilmiştir.

YERLEŞİM YERLERİ SONRADAN İNŞAA EDİLDİ

Stonehenge'in tüm dönemlerinin çok çok öncesinde, M.Ö. 9500'lerde yapıldığı düşü-

nülen ve peygamberler şehri Şanlıurfa'da, yakın bir tarihte keşfedilen Göbeklitepe, bölge için önemli bir ibadet yeri idi. Göbeklitepe, insanların yerleşik hayata geçiş dönemine denk gelmesiyle ayrı bir önem taşımaktadır. Ancak Göbeklitepe'yi oluşturanların tarım öncesi toplum olduğu iddiası ise, yapının değerini daha çok arttırmaktadır. Bu iddia günümüzde daha çok kabul görmektedir. Yapılan araştırmalarda önce ibadet alanının inşa edildiği, yerleşim yerlerinin ibadet alanının çevresine daha sonraları konuşlandırıldığı belirtilmektedir.

HAYVAN VE İNSAN TASVİRLERİ

Bu dönemde animalist (1) yapıda olduğuna inanılan bölge insanları boyları 3 ve 6 santim arasında değişen, 40 ve 60 tonluk kayaları 'T' biçiminde dikmişlerdir. Kayalardaki hayvan figürleri ise o dönemdeki insanların animalist olduğu düşüncelerini desteklemektedir. Öte yandan yapının merkezine karşılıklı olarak dikilmiş iki adet 'T' biçiminde kaya ise dikkat çekicidir. Arkeologlar bu T biçimindeki sütunların stilize edilmiş insan tasvirleri olduğunu düşünmektedirler. Bunun sebebi T biçimindeki sütunlarda görülen kol ve el tasvirleridir. Ayrıca bu sütunlar üzerine işlenmiş hayvan figürleri ve soyut semboller vardır. Genel olarak boğa, yaban domuzu, tilki, yılan, turna ve yaban ördekleri Göbeklitepe kayalarında en sık görülen hayvan figürleridir. Taşlar üzerine kazılan bu hayvan figürlerinin yanında üç boyutlu kabartma şeklinde

Kayalardaki hayvan figürleri ise o dönemdeki insanların animalist olduğu düşüncelerini desteklemektedir. Öte yandan yapının merkezine karşılıklı olarak dikilmiş iki adet 'T' biçiminde kaya ise dikkat çekicidir.

yapılan başka betimlemeler de bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi T biçimindeki sütunun yan tarafından aşağı doğru iner biçimde tasvir edilen aslan kabartmasıdır. Bir kısım arkeoloğa göre hayvan figürleri ve semboller birden fazla kabileyi veya topluluğu temsil etmektedir. Bu önemli yeri keşfeden Prof. Dr. Klaus Schmidt ise Göbeklitepe'yi şöyle tasvir etmektedir: "Göbeklitepe muazzam bir tapınaklar dağı niteliğinde, Taş Devri kabilelerinin çeşitli törenler düzenledikleri olimpik buluşma yeri olarak karşımıza çıkıyor."

İLK BUĞDAY GÖBEKLİTEPE'DE

Kayalık bölgelerden, büyük sütunların ve ağır taşların el arabaları ve yük hayvanları olmadan 2 kilometre taşınarak Göbeklitepe'ye getirilmesi için muhtemelen tarihte insanların ilk defa bu kadar kalabalık bir şekilde bir arada olmasını gerektirmişti. Bin kişiden fazla olduğu düşünülen bu insanların, yıllar süren çalışmalar sonrası 40 ve 60 tonluk kayaları bölgeye getirmesi ve dikmesi yemek sorununu ortaya çıkartmıştır. Bu sorun ise iddiaya gören tarımın başlangıcı olarak kabul edilir. Göbeklitepe'nin yakınlarındaki o günlerde ekilen buğday tarlaları keşfedilmiş ve insanların buğday tarımı sayesinde karınlarının doyurulduğu düşünülmüştür. Bölgede yapılan araştırmalar ve elde edilen bulgular doğrultusunda önemli kültür bitkisi olan ve yüzlerce genetik

varyasyonu bulunan buğdayın atasının ilk olarak Göbeklitepe eteklerinde yetiştiğini ortaya çıkartmıştır.

YERLEŞİK HAYATA GEÇİŞ

Göbeklitepe, yıllardır tarih derslerinde öğretilen "göçebe toplulukların tarımı öğrenerek yerleşik hayata geçtiği" tezini de çürütüyor. Yerleşik hayata geçişin çiftçilik ve hayvancılığın ortaya çıkışıyla birlikte gerçekleştiği düşünülüyordu. Schmidt'e göre ise avcı ve toplayıcı toplulukların Göbeklitepe gibi dini merkezlerde sürekli olarak bir araya gelmelerinin sonucunda yerleşik hayata geçilmiştir. Kalabalık toplulukların ibadet merkezine yakın olma arzusu ve çevrede bu toplulukların ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yeterli kaynak bulunmamasından dolayı insanlar tarıma yönelmişlerdir. Yani tarım yerleşik hayatı getirmemiş, dini mabetlerin etrafında kalma arzusu sonucunda yerleşik hayat tarımı getirmiştir. Küçük toplulukların şölenler ve değişik etkinlikler için bir araya gelmesi, burada toplumsal ilişkilerin kurulması, Göbeklitepe'yi inşa eden önemli bir faktör olarak görülmüştür. Bu dönemdeki insan gruplarının sanıldığı kadar ötesinde bir toplumsal organizasyon, soyutlama yeteneği, bilinç ve bilgi aktarımına sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Dipnot:

1. Animizm(Animalistler) felsefesinde her nesnenin bir ruhu olduğuna inanılır.

Göbeklitepe'de bulunan yaklaşık 12 bin yıl öncesine ait 65 cm uzunluğundaki insan heykeli

Revizyon

REVİZYON MEDYA GRUP

www.revizyonmedya.com

www.revizyonhaber.com

www.revizyonanaliz.com

www.revizyontv.com

www.e-diplomasi.com

www.e-itibar.net

Geleneksel mecralar ve dijital dünyadaki tüm iletişim/reklam/pazarlama faaliyetleriniz için ölçülebilir sonuçları olan projeler sunuyoruz.

facebook.com/revizyonajans

Sağlıklı Bir Ramazan İçin...

Oruç ibadetini yerine getirirken dikkat etmemiz gereken en önemli nokta vücut sağlığıdır. Allah insanın dengeli bir yaşantı sürmesini öğütlerken ifrat ve tefritten uzak durmasını istemiştir.

“Sağlığından şüphe eden ancak oruç tutmak isteyen kimseler mutlaka Ramazan ayı başlamadan en az iki hafta önce doktora giderek muayene olmalıdırlar.”

Oruç ibadeti “Taabbüd”dir. Yani oruç sadece Allah emrettiği için tutulur, hikmet ve faydaları geri plana atılır. Ancak orucun tutulması sağlık faktörüne bağlı olmasıyla birlikte insan sağlığına da dikkat etmelidir. Gününü oruçlu geçiren bir insan yaptığı iş oranında kalori harcar. Bu oran ortalama olarak 1000 ve 800 kalori arasındadır. Bütün gün aç kalan insan doğal olarak kendisini kontrol edemezse iftar ve sahurda yediği besinler bu kalori aralığının üstüne çıkarak vücuda zarar verir.

Sahurda çok su içilmesi sahur sonrası şişkinlik ve uykunun kaçmasına neden olur. Suyun bol olarak iftardan sonra tüketilmesi gerekmektedir.

Çoğu zaman sahurda kalorisi düşük yemekler yiyoruz, iftarda ise pilavlar, börekler, etler, pideler ve çeşit çeşit tatlılar yiyerek orucun ruhumuza ve vücudumuza vereceği yararı yok edip kendimize zarar veriyoruz. Eğer gerekli önlemleri baştan alamazsak birçok sağlık probleminin temellerini Ramazan ayında atabiliriz.

RAMAZAN'DAN ÖNCE YAPILMASI GEREKENLER

Sağlık açısından önlemimizi Ramazan başlamadan önce almamız. Günde en az 2 litre su içerek vücudumuzu Ramazan ayına hazırlamamız. Oruca başladığımız andan itibaren de bu alışkanlığımızı devam ettirmemiz hayati önem taşımaktadır. İftarda ve sonrasında su içmeyi ihmal etmemeliyiz. Ramazan ayı öncesinde alınması gereken ikinci önlem ise yüksek kalorili ve yağlı yemeklerden uzak durmak. Bu alışkanlığı Ramazan ayına da taşırsak, kalp hastalıkları, şişkinlik ve mide sıkıntıları, diyabet, karaciğer yağlanması, yaşamsal organların yavaşlaması gibi sorunlarla karşılaşmayabiliriz.

Özellikle akşam yemeklerini oruca başlamadan önce daha hafif yemeye özen göstermeliyiz. Örnek olarak akşam yemeğinde çorba, etli bir sebze yemeği ve yoğurt yiyebiliriz. Rama-

zan'dan önce akşam yemeklerinizi bu şekilde yemeye başladığınızda, vücudunuz alışacağı için istemez iftarda ağır yemekler yiyemeyeceksiniz. Gece yatmadan en az 3 saat önce de yemeği kesmemiz gerekiyor.

ÇAY VE KAHVEYİ SINIRLAYIN

Çay ve kahve tüketiminizi sınırlayın. Çünkü çay ve kahve vücuttan su atar. Yaz aylarında vücutun suya daha çok ihtiyacı olduğu için bu tür içecekler fazla tüketilirse susuzluk daha çok oluşabilir. Özellikle oruç tutmaya başlamadan önce bu alışkanlıklarınızdan uzaklaşırsanız Ramazan'da daha rahat edersiniz. Her gün 45-60 dakika arasında yürüyüş yaptığınızda vücut direncinizi artırabilirsiniz. Daha dayanıklı olursunuz. Kendinizi daha güçlü hissedersiniz. Ramazan ayında da yürüyüşlerinizi yapmaya devam edin. İftardan 2 saat sonra yapacağınız en az yarım saatlik yürüyüş metabolizmayı düzenler.

ŞİŞKİNLİK VE MİDE SIKINTILARI

Ramazan ayında insanların en sık yaşadıkları sorunların başında ise şişkinlik ve mide sıkıntıları geliyor. Her iki sıkıntının da önüne geçebilmek için mutlaka tam tahıllı veya kepekli ürünlerle birlikte sebze-meyve gibi posalı besin tüketimine ağırlık verilmesi gerekiyor. İftar menüsünü uzun aralıklarla tüketmek hatta 2 veya 3'e bölmek de şişkinlik hissini azaltan etkenler arasında yer alıyor. Uzun açlık süresinin ardından artan besin tüketimi sonucu mide krampları, mide yanması, reflü, hazımsızlık gibi bir takım şikâyetlerde artış olabilir. Bu şikâyetleri en aza indirebilmek için ramazan ayında tükettiğimiz besinlerin pişirilme yöntemlerine dikkat etmek gerekir. Çok yağlı ve kızartılmış yiyecekler yerine ızgara, fırında, haşlama veya

buğulama yöntemlerinin tercih edilmesi mide ile ilgili sıkıntıları azaltıyor. Açlık sonucu hızlı olan besin tüketimi ani mide gerginliğine ve şişkinliğe yol açar. Ani mide gerginliği ise tansiyonun yükselmesine sebep olur. Bu nedenle ufak öğünler halinde ve mümkün olduğunca yavaş beslenmek önemlidir.

METABOLİZMA HIZI DÜŞÜYOR

Ramazan ayında metabolizma hızı normal zamanlara göre düşer. Açlığa adaptasyon sonucu günlük kalori gereksinimi %15-20 oranında azalır. Hatta kilolu bireylerde bu düşüşün %30 civarında olduğu belirlenmiştir. Kilo vermek bir yana, Ramazan ayı sonunda belirgin bir kilo artışının olduğu durumlara da sıkça rastlanır. Metabolizmanın yavaşlamasının yanı sıra artan açlığa bağlı olarak besin tüketiminin daha yağlı ve şekerli besinlere kayması nedeniyle bu durum ortaya çıkar. Sahur öğününün yapılması, oruç sırasında öğün sıklığını arttıracığından metabolizma-

Uzun süre aç kalan mideye bir anda ağır besinlerle yüklenilmesi, mide-bağırsak sistemi rahatsızlıklarına, kalbin yorulmasına ve tansiyonun yükselmesine sebebiyet verir. İftardan 30-40 dakika sonra ana yemeğinize geçilmesi ise sağlık açısından önemlidir.

“
Sahurda çok tuzlu yiyecekleri tüketmemeye özen gösterilmelidir. Tüketeceğiniz tuzlu gıdalar susuzluğunuzu arttıracaktır.”

nın yavaşlamasının az da olsa önüne geçer. Bu nedenle iftar-sahur saatlerin arasında mümkün olduğunda az ve sık olarak beslenmekte fayda var. İftardan 1 – 1,5 saat sonra hafif tempolu bir yürüyüş yapmaya özen gösterin. Böylece metabolizmanızın çok yavaşlamasının önüne geçebilirsiniz.

SAHURDA YUMURTA TÜKETİLMELİ

Uzmanlar tok tutucu özelliğinden dolayı sahurda yumurta tüketilmesini öneriyor. Öte yandan Ramazan ayında mutlaka sahura kalkılmalıdır. Aksi halde kan şekerinin erken düşmesi sonucu gün boyu halsizlik hissi hat safhada olacaktır. Bu durumun aksine eğer sahur öğünü, ağır yemeklerden oluşursa, gece metabolizma hızı düştüğü için yemeklerin yağa dönüşme hızı artacağı için mide

rahatsızlıkları da baş gösterebilir. Sahurda tok tutucu özelliğinden dolayı yumurta tüketilmelidir ayrıca su içilmelidir. Aşırı yağlı ve tuzlu besinlerden özellikle tatlılardan uzak durulmalıdır. Yiyecek olarak çorba, az yağla yapılmış sebze, zeytin yağlı yemekler veya hafif kahvaltılardan birini seçmek en doğrusu olacaktır. Bu beslenme şekline dikkat etmeyen, sağlıklı kişilerde bile zaman zaman sindirim zorlukları, mide ve bağırsaklarda aşırı gaz birikimi, ani tansiyon yükselmesi gibi rahatsızlıklar görülebilir. Özellikle bu dönemde tüketilen hamurlu tatlılar, pideler, böreklerin ve yüksek kalorili besinlerin tüketiminin artmasına bağlı olarak kilo artışı yaşanabilir. Yeterli ve dengeli beslenmenin Ramazan ayında da sürdürülebilmesi için günün oruç tutulmayan bölümünde en az üç öğünü tamamlamak ve sahur öğünü atlamamak gerekir.

HANGİ HASTALAR ORUÇ TUTAMAZ?

- İnsülin veya kan şekerini düşürücü özelliği olan ilaç (oral antidiyabetik) kullanan diyabet hastaları.
- Ağır kalp yetmezliği olanlar.
- Hamileler. (Özellikle ilk 3 ya da son 3 ay döneminde)
- Kan şekeri sıklıkla normalin altına düşenler.
- Mide veya onikiparmak bağırsağında ülseri olanlar.
- Kronik karaciğer ve kronik böbrek hastalıkları olanlar.
- Tedavisi zor ya da ciddi bir hastalık sebebiyle bir ameliyat geçirmiş ve mutlaka düzenli beslenilmesi gereken hastalıkları (tüm kanserli ve önemli ameliyat geçirmiş hastalar gibi) olanlar.
- Mevcut bir hastalığın oruç sebebiyle daha ağırlaşabileceği ya da sıhhatin bozulacağından endişe edilen hastalıkları (tüberküloz ve diğer ateşli hastalıklar gibi) olanlar kesinlikle hekimlerinin izniyle oruç tutmamalıdır.

İftarda en çok dikkat edilmesi konu, tokluk hissinin ilk lokmamızdan yaklaşık 30 dakika kadar sonra başlamasıdır. Bu nedenle iftar bir bardak su, hurma ya da zeytinle açılmalı ardından bir çorba veya zeytinyağlı hafif bir yemek, ekmek ile devam edilmelidir.

Sağlığınızı CHECK edin!

Check-up paketleri :

- ✓ Meme hastalıkları check-up
- ✓ Menopoz check-up
- ✓ 40 yaş üstü erkek check-up
- ✓ 40 yaş altı erkek check-up
- ✓ Erkek kanser tarama
- ✓ 40 yaş altı kadın check-up
- ✓ 40 yaş üstü kadın check-up
- ✓ Kadın kanser tarama
- ✓ Kalp check-up

HAYAT
HASTANESİ
1978

HER AKŞAM RAMAZAN SOHBETLERİYLE
15 TEMMUZ DEMOKRASİ MEYDANI'NDA
SİZLERLEYİZ ...

Hayırlı Ramazanlar

Mustafa DÜNDAR
Osmangazi Belediye Başkanı

Hoşgeldin

Onbir Ayın Sultanı

Ya Şehr-i

Ramazan

*Evveli rahmet, ortası mağfiret, sonu da cehennem azabından kurtuluş olan
Mübarek Ramazan Ayının hayırlara vesile olmasını dilerim.*

*Refik Yılmaz
Belediye Başkanı*

Vakıf Katılım'da
bir **katılım hesabı**
açtırırsınız,
hiç hesapta
olmayan
hayırlara
ortak olursunuz.
Desteklerde
katkınız,
kârda **payınız,**
ülke ekonomisinde
adınız olur.

